וועטער:
קלאר און קאלט

Largest Circulation
of any Newspaper entering Jewish Homes in Western Canada.

דאס אידישע וואָרט

THE GATEWAY OF THE WEST

The Israelite Daily Press

זון אויפגאנג — 8.13
זון אונטערגאנג — 4.26

מער פארשפרייט
אין די אידישע היימען פון מערב קאנאדע
ווי אלע אנדערע אידישע און ענגלישע
צייטונגען צוזאמען

Vol. 21, No. 273. Wed. Dec. 9, 1931. | Published Daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג | מיטוואך כט׳ כסלו, תרצ״ב.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
DEC 14
ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

הואוזער פאדערט רעגיסטראציע פאר איינגעוואנדערטע

אנב-אורדא
פון מארק

ביי ספאלדינגס קאנצערט

מערקווירדיגע דערשיינונגען באמערקן זיך אפט אין אונזער געזעל־שאפטלאבן לעבן, — דערשיינונגען, וואס זיינען סותר אלע אנגענומענע באגריפן.

זיינען שטענדיג דא. אבער מען באמערקט זיי ניט. און פלוצלונג דערשיינען זיי פאר אייערע אויגן און פארוואונדערן אייך: ווי אזוי האט איר דאס פריער ניט באמערקט?

ווי־צדיק א באגייסטערטער און א פאר׳חלוב׳טער ביי דעם קאנצערט פון גרייזן וואוליניסט, אלבערט ספאלדינג, און שמועסנדיק מיט באקאנט בעת דו איבערדרייסן, האב איך מיסמאל באמערקט אזעלכע געוויינ־לאכע־אויסערגעוויינלאכע דערשיינונ־גען:

אט איז אונז באקאנט, ווי פארזיכ־טיק דו גרייסע אידישע ״יאשאס, מיר שאס און טאשאס״ באהאלטן אויס זייער מאשטאב (מישא עלי מאן איז איין אויסנאם).

ווייסט איר אבער, אז איינער פון יאשא הפצ׳ע׳ס נרעסטע פארטעגנס איז דוקא זיין אידישער עקזאטישער נאמען? און ווייסט איר, אז ספאל־דינג וואלט אשטר געווען גליקלאך צו טראגן אזא נאמען, וועלן מיר זאגן, ווי ספאלדאווסקי?

און ווייסט איר, למשל, אז די באר־ימטע פיאנסיסטן עטל לאנינסקי איז ניט קיין אידישע, כאטש איר נאמען שרייבט אזוי ארויס מיט זיין אידישע קיין? זי איז א ריין־בלוטיג ענגליש מיידל, און איר אמת׳ער נאמען איז נאר, דאכט זיך, עטל לאנין?

* * *

אט אלץ האט זיך פאר מיר אנט־פלעקט ווען איך בין אזוי געזעסן ביי ספאלדינגס קאנצערט.

און איך האב זיך דערמאנט, ווי הונדערט פראצענטיקע איידישע פריינ־פייטערס בייטן זייערע נעמען אויף אידישע, און ווי פון ״מר. מאסל״ ווערט אזוי ״קיד מאסקאוויץ״.

און צו וואס זוכן ווייט? אט האט בין אונז א וואוילן באקאנטער איד אי־ן בערגעבען זיין אידישע־נאציאנע נאמען אויף מיטשעער. האט ער געהאט א טאכטער, — איר קאנט זי אלץ: ״דאס וואונדער קינד״, די וואונדער־באר וועל־אוליניסטן. וועלכע איז פון קלאראע (?) מיטשעל צוריק געווארן — קיילע מיצל!

נו, קאנט איר זיך עס פארשטעלן, — [illegible] צו קאריערע, צו פרנסה!

אבער ס׳איז א פאקט פון דער ווייך־קלאפקייט, אז אנגלא־סאקסישע וועלן גלייכט ניט אין אירע אייגענע קינ־טטער, אז ס׳איז שווער פאר א נידר־סען וויאליניסט אדער זינגער דורכצו־שלאגן זיך ביי אונז א וועג מיט א ״וואכעדריק״ אנגלא־סאקסישן נאמען.

און אין דער צווייטער זייט, — אין דער פרייסט וועלט, וואו דא האבן פאר די לעצטע צענדליגער יאר אויך פארנומען אן אנגעזעענעם ארט, איז א אידישער נאמען אויף געווארן א־מיטל צו פרנסה.

* * *

איז אויף וועל ס׳איז שייך פידל, פארשטיי איך: די אנגלא־סאקסישע וועלט איז זיי זיינען א צו געזונט און פראק־טיש פאלק, א זיי זאלן זיך קאכען עופס׳ן מיט אזא צארטן אינסטרי־מענט.

זיי ניט א קעפל־פויס, א טרומעט, — אבער די פידל לאזט איבער צו די שווארץ־אויגן. פארטרוימטע אידי־פראנצויזן, איטאליענער, רוסן און פאלאנקן.

אבער פריי־פייט, — דאס איז דאך שוין מער אנגלא־סאקסיש, ווי וואס ס׳איז אנדערש.

מיזן מיר קוכען צום באשלוס, אז אפילו די שטאלצע אנגלא־סאקסן זיי־דען פונם אינטערנאציאנעלן קאמפלעקס ווי די אידן...

* * *

ספאלדינג האט קענן זיך ניט בלויז זיין נאמען, נאר אויף זיין אויסזעען. א קינד פון דער אמעריקאנער דעמא־קראטיע, האט ער נארנישט אין זיין אויסזעען וואס זאל אים אנטערשיידן פונם דורכשניטלאכן אמעריקאנער גע־שעפטסמאן, קאנדידאט אדער שאף ארבעטער.

אפילו ניט קיין טשופרינע וואס זאל אויף אים אריינפליינן דעם אריסטאי־שען שטעמפל!

און דערפאר — דער טעאטער איז געווען פול, אבער ניט געפאקט, ווי ביים אנומלדיגן קאנצערט פון דעם פאפולערן מואווי. הערה. לארענס טי־בעט, כאטש בילעטן זיינען געווען א סך ביליגער.

און בשעת ביי לארענס טיבעטס קאנצערט האבן זיך אנגעזעען אויסיגל בלאנדע קעפלאך, האבן דא איבערגע־וואונן גרויע העפ און פליכטעס.

אגב: ספאלדינג האט פיינט דושאו, און דאס האט אשטר אויך פארוואר־נאכט די פארשווינדונג פון די בלאנ־דע קעפלאך...

* * *

אבער וואס איז שייך ספאלדינגס פידל שפיל מיט איך אייך זאגן, אז איך וואלט זיך גאר ניט געשעמט מיט אים, ווען ער הייסט ספאלדינסקי...

ס׳איז נארישע אפשר צו פארגלייכן איין גרויסן קינסטלער מיט א צווייר־טעו, אז איך וועל דערפאר ניט פרר־ירן צו פארגלייכן אים צו עלמאנען אדער קרייזלערן.

אבער ער האט זיין איינגארטיקן ארטיסטישן חן, פונקט ווי יעדער איי־נער פון די גאר גרויסע קינסטלער־ווירטואזן, און די צויבער־טעגער וואס ער ציט ארויס פון זיין פידל זיינען זיך אים, א פערזענלאכע מתנה צו אים פון א ברייטהארציקער נאטור: צו אים, און מער צו קיינעם ניט.

איך לאז איבער פאר פראפעס׳אנע־לע מוזיק מביינים פאנאנדערצוקייכן זיך אין דעטאלן.

איך אבער פיל אין א [illegible] גרויר־סען נאט נעבענשטן [illegible] דער נאנצער עולם, וואס ה[illegible] דעם טעאטער, אויף וו[illegible] עדות געזאגט די שטור[illegible] לאזע אפלאדיסמענטן.

ביי ספאלדינגס קאנצערט

מערקווירדיגע דערשיינונגען באמערקן זיך אפט אין אונזער געזעל־שאפטלאבן לעבן, — דערשיינונגען, וואס זיינען סותר אלע אנגענומענע באגריפן.

זיינען שטענדיג דא. אבער מען באמערקט זיי ניט. און פלוצלונג דערשיינען זיי פאר אייערע אויגן און פארוואונדערן אייך: ווי אזוי האט איר דאס פריער ניט באמערקט?

ווי־צדיק א באגייסטערטער און א פאר׳חלוב׳טער ביי דעם קאנצערט פון גרייזן וואוליניסט, אלבערט ספאלדינג, און שמועסנדיק מיט באקאנטע בעת דו איבערדרייסן, האב איך מיסמאל באמערקט אזעלכע געוויינ־לאכע־אויסערגעוויינלאכע דערשיינונ־גען:

אט איז אונז באקאנט, ווי פארזיכ־טיק דו גרייסע אידישע ״יאשאס, מיר שאס און טאשאס״ באהאלטן אויס זייער מאשטאב (מישא עלי מאן איז איין אויסנאם).

ווייסט איר אבער, אז איינער פון יאשא הפצ׳ע׳ס נרעסטע פארטעגנס איז דוקא זיין אידישער עקזאטישער נאמען? און ווייסט איר, אז ספאל־דינג וואלט אשטר געווען גליקלאך צו טראגן אזא נאמען, וועלן מיר זאגן, ווי ספאלדאווסקי?

אט ווייסט איר, למשל, אז די באר־ימטע פיאנסיסטן עטל לאנינסקי איז ניט קיין אידישע, כאטש איר נאמען שרייבט אזוי ארויס מיט זיין אידישע קיין? זי איז א ריין־בלוטיג ענגליש מיידל, און איר אמת׳ער נאמען איז נאר, דאכט זיך, עטל לאנין?

* * *

אט אלץ האט זיך פאר מיר אנט־פלעקט ווען איך בין אזוי געזעסן ביי ספאלדינגס קאנצערט.

און איך האב זיך דערמאנט, ווי הונדערט פראצענטיקע איידישע פריינ־פייטערס בייטן זייערע נעמען אויף אידישע, און ווי פון ״מר. מאסל״ ווערט אזוי ״קיד מאסקאוויץ״.

און צו וואס זוכן ווייט? אט האט בין אונז א וואוילן באקאנטער איד אי־ן בערגעבען זיין אידישע־נאציאנע נאמען אויף מיטשעער. האט ער געהאט א טאכטער, — איר קאנט זי אלץ: ״דאס וואונדער קינד״, די וואונדער־באר וועל־אוליניסטן. וועלכע איז פון קלאראע (?) מיטשעל צוריק געווארן — קיילע מיצל!

נו, קאנט איר זיך עס פארשטעלן, — [illegible] צו קאריערע, צו פרנסה!

אבער ס׳איז א פאקט פון דער ווייך־קלאפקייט, אז אנגלא־סאקסישע וועלן גלייכט ניט אין אירע אייגענע קינ־טטער, אז ס׳איז שווער פאר א נידר־סען וויאליניסט אדער זינגער דורכצו־שלאגן זיך ביי אונז א וועג מיט א ״וואכעדריק״ אנגלא־סאקסישן נאמען.

און אין דער צווייטער זייט, — אין דער פרייסט וועלט, וואו דא האבן פאר די לעצטע צענדליגער יאר אויך פארנומען אן אנגעזעענעם ארט, איז א אידישער נאמען אויף געווארן א־מיטל צו פרנסה.

* * *

איז אויף וועל ס׳איז שייך פידל, פארשטיי איך: די אנגלא־סאקסישע וועלן זיי זיינען א צו געזונט און פראק־טיש פאלק, א זיי זאלן זיך קאכען עופס׳ן מיט אזא צארטן אינסטרי־מענט.

זיי ניט א קעפל־פויס, א טרומעט, — אבער די פידל לאזט איבער צו די שווארץ־אויגן. פארטרוימטע אידי־פראנצויזן, איטאליענער, רוסן און פאלאנקן.

אבער פריי־פייט, — דאס איז דאך שוין מער אנגלא־סאקסיש, ווי וואס ס׳איז אנדערש.

מיזן מיר קוכען צום באשלוס, אז אפילו די שטאלצע אנגלא־סאקסן זיי־דען פונם אינטערנאציאנעלן קאמפלעקס ווי די אידן...

* * *

ספאלדינג האט קענן זיך ניט בלויז זיין נאמען, נאר אויף זיין אויסזעען. א קינד פון דער אמעריקאנער דעמא־קראטיע, האט ער נארנישט אין זיין אויסזעען וואס זאל אים אנטערשיידן פונם דורכשניטלאכן אמעריקאנער גע־שעפטסמאן, קאנדידאט אדער שאף ארבעטער.

אפילו ניט קיין טשופרינע וואס זאל אויף אים אריינפליינן דעם אריסטאי־שען שטעמפל!

און דערפאר — דער טעאטער איז געווען פול, אבער ניט געפאקט, ווי ביים אנומלדיגן קאנצערט פון דעם פאפולערן מואווי. הערה. לארענס טי־בעט, כאטש בילעטן זיינען געווען א סך ביליגער.

און בשעת ביי לארענס טיבעטס קאנצערט האבן זיך אנגעזעען אויסיגל בלאנדע קעפלאך, האבן דא איבערגע־וואונן גרויע העפ און פליכטעס.

אגב: ספאלדינג האט פיינט דושאו, און דאס האט אשטר אויך פארוואר־נאכט די פארשווינדונג פון די בלאנ־דע קעפלאך...

* * *

אבער וואס איז שייך ספאלדינגס פידל שפיל מיט איך אייך זאגן, אז איך וואלט זיך גאר ניט געשעמט מיט אים, ווען ער הייסט ספאלדינסקי...

ס׳איז נארישע אפשר צו פארגלייכן איין גרויסן קינסטלער מיט א צווייר־טעו, אז איך וועל דערפאר ניט פרר־ירן צו פארגלייכן אים צו עלמאנען אדער קרייזלערן.

אבער ער האט זיין איינגארטיקן ארטיסטישן חן, פונקט ווי יעדער איי־נער פון די גאר גרויסע קינסטלער־ווירטואזן, און די צויבער־טעגער וואס ער ציט ארויס פון זיין פידל זיינען זיך אים, א פערזענלאכע מתנה צו אים פון א ברייטהארציקער נאטור: צו אים, און מער צו קיינעם ניט.

איך לאז איבער פאר פראפעס׳אנע־לע מוזיק מביינים פאנאנדערצוקייכן זיך אין דעטאלן.

איך אבער פיל אין א [illegible] גרויר־סען נאט נעבענשטן [illegible] דער נאנצער עולם, וואס ה[illegible] דעם טעאטער, אויף וו[illegible] עדות געזאגט די שטור[illegible] לאזע אפלאדיסמענטן.

הערצע בילדער קענען אידן פארשפרייט ביי מזסולמאנישן קאנגרעס אין ירושלים

מופטי האט באדיטיקט אפאוויצע און באהערשט דעם קאנגרעס.—סאוקאט אלי באקעמפט אים אבער

(ספעציעלע טעלעגראמע צו ״דאס אידישע וואָרט״ פון ״איטא״)

ירושלים, דעצ. 9 (איטא).— ״די ברטישע אין פאלעסטינע באוואפענען די אידן און לערנען זיי צו באנוצן פייער געווער״ — אזוי לויטעט דער אויפשריפט אויף צוויי בילדער וואס ווערן צירקולירט דא ביי דעם אויסגא־מיישן קאנגרעס.

איינס פון די בילדער איז א פאטא־גראפיע פון די עפנטלאכע איבונגען פון א אידישער אטעטשירטער אראנאי־זאיצע. דאס צווייטע בילד איז אן אויסזייטיג א פעלשונג.

עס ווערט פארשטאנען, אז די עק־זעקוטיוע פון דער ציוניסטישער אר־גאניזאציע האט געהאט אן אינטער־וויו מיט דער רעגירונג. ווען דער צירקולאציע פון די צוויי בילדער, אנ־ציינדיג אויף דער געפאר וואס דאס דראעט צו די פאלעסטינער אידן און אויך צו די אידן וואס זיינען אין די אנדערע אראבישע און מוסולמאנישע לענדער.

וואשינגטאן דערזעט, אז ס׳איז דא ארבעטסלאזיקייט אין לאנד

וואשינגטאן, ד. ק., דעצ. 9. — דאס רואיקע, זאטע וואשינגטאן, וואו מענשן לעבן אסמייסטן פון רעגירונגס געהאלטן און פאר וועלכע די דעפרע־סיע פון ארבעטסלאזיקייט איז מער א דרוינדיקער עניין, האט פלוצלונג דערזעען מיט די אייגענע אויגן די ארבעטסלאזיקייט. ווען ״ווינטער הונגער פארשידער״ זיינען באגאנען די שטאט און האבן דא דורכגעמאכט א גאנצע רייע הונגער דעמאנסטרא־ציעס.

די ״הונגער מארשירער״ קומען פון א צאל נאענטע שטאטן. כאטש צוויי זיי זיינען דא ווייניק קאמוניסטן, שפלן זיי אבער פון דער אידעע פון תורה א ספעציעלער קלאס פאר נמרא. די לומדים וועלן, פארקויפיק פארקומען איינמאל א וואך — יעדן זונטאג. קינדער וועלכע לערנען ניט אין תלמוד תורה וועלן אויך אנגענו־מען ווערן אין דעם דאזיגן קלאס.

די רעגיסטראציע פאר דעם לומד תורה איז אויסגעשטעלט אויף די פראכט טאריפן אויף 25 פראצענט און באפלומעמטיקט דעם פריין דיקטאטאר צו שניידן אנדערע פריין.

דערקלערנדיק דעם דערקעט דורך דער ראדיא לעצטן אונטג, האט קאנצ׳לער ברונינג באטאנט, אז כאטש ער איז צופרידן צו הערן אז היטלער דער קלערט זיך פאר אנטסיטוציאנעלע מיטלען פון קאפיף קענן דער רעגירונג, מיז ער אבער אים ווארענען, אז די דערקלערונגען מיזן באשטעטיקט ווערן דורך מעשים. יערע פארבארייטונג צו אן אויפשטאנד מצד זיינע לייטענאנ־טען, יעדער פארזוך צו מאכן אומאר־דענונגען אין א. ז. ווערן אונטער־דריקט ווערן מיט אן אייזערנער האנט, האט דער קאנצלער פארזיכערט.

ברונינג האט אין זיין רעדע אפע־

וועט דיידן ביי פארזם פון איד. קולט. געז. וועגן ״אריבע און דייבע״

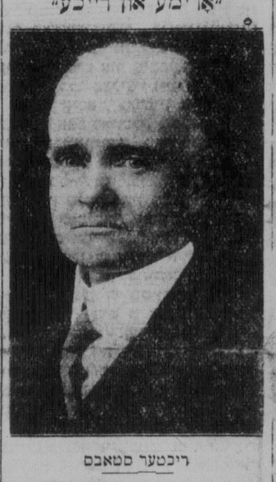

ריכטער סטאבס

אונטער אויפזיכט פונם פארזם קא־מיטעט פון דער אידישער קולטור גע־זעלשאפט, ווערט ריכטער סטאבס ריידן דעם פרייטאג, דעצ. 11טן, 8.45 אונטג, אין פרידזאל. די טעמע פון זיין פארטראג וועט זיין ״אריבע אין רייכע פאר דער גערעכטיקייט״ (אנשטאט דער פריער אנאנסירטער טעמע ״פאר־בערגן אין שטראם״).

ריכטער סטאבס האט ניט איינמאל געמאכט זייער א שטארקן רושם אויף דער עפנטלאכקייט מיט זיינע געוואנ־טע ביינינגען וועגן דעם, ווי אונזער גערעכטיקייט ווערט דורכגעפירט אין לענן.

——(::)——

פארלאנגען ענגליש־סאוועטישן האנדלס אפמאך

לאנדאן, דעצ. — אינם באריכט פון דער עקזעקוטיווע פון די פארלאיניק־טן האנדלס־קאמערן פון גרויס בריטאן ניע וואס איז נאר וואס פארעפנט־לאכט געווארן, ווערט געפארערט, אז א קאמערציעלער אפמאך זאל געשלאס־סען ווערן צווישן ענגלאנד און סאר־וועט רוסלאנד.

דער באריכט לויטעט, אז סאוועט רוסלאנד קאן אין איניקע יאהן ארום ווערן איינער פון די גרעסטע פארדר־ציידער אין דער וועלט מיט אן פארקויפ־ביליקער, ווי וועלכע ס׳איז אנדער לאנד. אידע רייזיק נאטיראלכע רעזולטאטן, מיט די פארדרונגען, אז אינזערס־ר־טעם, מיט די פארדרונגען, אז אידישע ס׳איז אוממעגלאך אויסצושלייסן רוס־לאנד פון דער משפחה פון פעלקער, וואס איר פאליטיק זאל ניט זיין.

דער באריכט רעקאמענדירט ווייי־טער, אז דער אפמאך זאל זיין אן ערך פונם זעלבן כאראקטער, ווי דער וואס אין געשלאסן געווארן צווישן סאוועט רוסלאנד און אינגלאנד.

——(::)——

ווינניפעגער סקולס וועלן זיין געשלאסן פון דעצ. 23 ביז 4טן יאנואר

די פאבליק סקולס אין ווינניפעג וועלן זיך שליסן פאר דער קריסטמעס וואקאציע דעם 23טן דעצעמבער, 4 נ. מ. און זיי וועלן זיך ווידער עפענען מאנטאג פרי, דעם 4טן יאנואר. דער דאזיקער באשלוס איז אנגענומען גע־ווארן ביי א זיצונג פון דער שול פארד־וואלטונג געסטן אזונט.

הינדענבורג שניידט שכירות און די פרייזן פון לעבנס מיטלען

פרעזידענטס דעקרעט שליסט אויך איין וואָרנונג צו היטלערן

שכירות געשניטן פון 10 ביז 15 פראצענט, און לעבנס מיטלען — פון 10 ביז 25 פראָצענט.— פריין דיקטאטאר פאר דייטשלאנד באשטימט.— היטלעריסטן זיינען אין מוניציפאלע וואלן אין שטוטגארט

(ספעציעלע טעלעגראמע צו ״דאס אידישע וואָרט״ פון ״איטא״)

בערלין, דעצ. 9.— פרעזידענט הינ־דענבורג האט לעצטן אונטג ארויס־גענומען אן ייעם דרינגנדיק דעקרעט פון גרויס וויכטיקייט, וואס שניידט שכירות פון דו ארבעטער אויף 10 ביז 15 פראצענט, און פריין פון לעבנס־מיטל, רעכנט אין א. ז. פון 10 ביז 25 פראצענט. די רעגירונג האט דער־ביי געוואלט אדאלף היטלערן, אז זי וועט זיך ניט אפשטעלן פאר דער דעקרעטירונג פון קרינג פארזאטצ, אויב עס וועלן געמאכט ווערן וועלכע ס׳אין שריט אומצוווארפן די רעגירונג אויף אומגעוועטלאכן אופן.

מאיאר קארל געבלער, פון לייפציק, אין באשטימט געוואָרן פריין דיקטא־טאר, מיט דער פולמאכט צו שניידן פריין וואו נאר ער וועט געפינען פאר נויטיק.

דעם פרעזידענטס דעקרעט פאר־דערט:

1. שכירות און נעהאלטן זאלן גע־שניטן ווערן אויף ניט מער ווי 10 פראצ. סיידן די שכירות זיינען ניט דערזעירט געווארן פון יולי 1טן, קאר־נעז זיי איצט געשניטן ווערן ביז 15 פראצ. 2. דערזקיעא פון פריין פון קויפן, איינן און ״פאבליק יוטיליטיס״.

3. דערזקיעא פון רענט פון 10 ביז 12 פראצ. 4. דערזקיעא פון ציינזן דאטעס אויף חלואות פון 25 ביז 50 פראצ. 5. שווערע שטראפן פאר עקספארט פון קאפיטאל פון דייטשלאנד; און, 6. שווערע שטראפן פאר פאליטישע אומ־רוען.

דער דעקרעט שניידט אויף די פראכט טאריפן אויף 25 פראצענט און באפלומעמטיקט דעם פריין דיקטאטאר צו שניידן אנדערע פריין.

דערקלערנדיק דעם דערקעט דורך דער ראדיא לעצטן אונטג, האט קאנצ׳לער ברונינג באטאנט, אז כאטש ער איז צופרידן צו הערן אז היטלער דער־קלערט זיך פאר קאנסטיטוציאנעלע מיטלען פון קאפיף קענן דער רעגירונג, מוז ער אבער אים ווארענען, אז די

ווערט דיר ביי פארזם פון איד. קולט. געז. וועגן ״אריבע און דייבע״

ריכטער סטאבס

אונטער אויפזיכט פונם פארזם קא־מיטעט פון דער אידישער קולטור גע־זעלשאפט, ווערט ריכטער סטאבס ריידן דעם פרייטאג, דעצ. 11טן, 8.45 אונטג, אין פרידזאל. די טעמע פון זיין פארטראג וועט זיין ״אריבע אין רייכע פאר דער גערעכטיקייט״ (אנשטאט דער פריער אנאנסירטער טעמע ״פאר־בערגן אין שטראם״).

ריכטער סטאבס האט ניט איינמאל געמאכט זייער א שטארקן רושם אויף דער עפנטלאכקייט מיט זיינע געוואנ־טע ביינינגען וועגן דעם, ווי אונזער גערעכטיקייט ווערט דורכגעפירט אין לענן.

——(::)——

פארלאנגען ענגליש־סאוועטישן האנדלס אפמאך

לאנדאן, דעצ. — אינם באריכט פון דער עקזעקוטיווע פון די פארלאיניק־טן האנדלס־קאמערן פון גרויס בריטאן ניע וואס איז נאר וואס פארעפנט־לאכט געווארן, ווערט געפארערט, אז א קאמערציעלער אפמאך זאל געשלאס־סען ווערן צווישן ענגלאנד און סאר־וועט רוסלאנד.

דער באריכט לויטעט, אז סאוועט רוסלאנד קאן אין איניקע יאהן ארום ווערן איינער פון די גרעסטע פארדר־ציידער אין דער וועלט מיט אן פארקויפ־ביליקער, ווי וועלכע ס׳איז אנדער לאנד. אידע רייזיק נאטיראלכע רעזולט־אטן, מיט די פארדרונגען, אז אינזערס־ר־טעם, מיט די פארדרונגען, אז אידישע ס׳איז אוממעגלאך אויסצושלייסן רוס־לאנד פון דער משפחה פון פעלקער, וואס איר פאליטיק זאל ניט זיין.

דער באריכט רעקאמענדירט ווייי־טער, אז דער אפמאך זאל זיין אן ערך פונם זעלבן כאראקטער, ווי דער וואס אין געשלאסן געווארן צווישן סאוועט רוסלאנד און אינגלאנד.

——(::)——

גענעזענג פאראיין גרינ־דעט ארקעסטער

דער אידישער געזאנג פאראיין אנאנסירט, אז על מאכט איצט פרע־נער פאר דער גרינדונג פון אן אר־קעסטער. אלע וואס שפילן אויף אלע ווער־כען אין ס׳אין אינסטרומענט. אין וואס וואלטן געווארט באטייליקן זיך אין אזא ארקעסטער, זיינען געבעטן צו ווענדן זיך עס אין כאר דירעקטאר, מ. דושיינקאס, יערן מיטוואך אונטג, אין תלמוד תורה.

פרעזידענטס דעקרעט שליסט אויך איין וואָרנונג צו היטלערן

שכירות געשניטן פון 10 ביז 15 פראצענט, און לעבנס מיטלען — פון 10 ביז 25 פראָצענט.— פריין דיקטאטאר פאר דייטשלאנד באשטימט.— היטלעריסטן זיינען אין מוניציפאלע וואלן אין שטוטגארט

(ספעציעלע טעלעגראמע צו ״דאס אידישע וואָרט״ פון ״איטא״)

בערלין, דעצ. 9.— פרעזידענט הינ־דענבורג האט לעצטן אונטג ארויס־גענומען אן ייעם דרינגנדיק דעקרעט פון גרויס וויכטיקייט, וואס שניידט שכירות פון דו ארבעטער אויף 10 ביז 15 פראצענט, און פריין פון לעבנס־מיטל, רעכנט אין א. ז. פון 10 ביז 25 פראצענט. די רעגירונג האט דער־ביי געוואלט אדאלף היטלערן, אז זי וועט זיך ניט אפשטעלן פאר דער דערקלערונג פון קרינג פארזאטצ, אויב עס וועלן געמאכט ווערן וועלכע ס׳אין שריט אומצוווארפן די רעגירונג אויף אומגעוועטלאכן אופן.

מאיאר קארל געבלער, פון לייפציק, אין באשטימט געוואָרן פריין דיקטא־טאר, מיט דער פולמאכט צו שניידן פריין וואו נאר ער וועט געפינען פאר נויטיק.

דעם פרעזידענטס דעקרעט פאר־דערט:

1. שכירות און נעהאלטן זאלן גע־שניטן ווערן אויף ניט מער ווי 10 פראצ., סיידן די שכירות זיינען ניט דערזעירט געווארן פון יולי 1טן, קאר־נעז זיי איצט געשניטן ווערן ביז 15 פראצ. 2. דערזקיעא פון פריין פון קויפן, איינן און ״פאבליק יוטיליטיס״.

3. דערזקיעא פון רענט פון 10 ביז 12 פראצ. 4. דערזקיעא פון ציינזן דאטעס אויף חלואות פון 25 ביז 50 פראצ. 5. שווערע שטראפן פאר עקספארט פון קאפיטאל פון דייטשלאנד; און, 6. שווערע שטראפן פאר פאליטישע אומ־רוען.

דער דעקרעט שניידט אויף די פראכט טאריפן אויף 25 פראצענט און באפלומעמטיקט דעם פריין דיקטאטאר צו שניידן אנדערע פריין.

דערקלערנדיק דעם דערקעט דורך דער ראדיא לעצטן אונטג, האט קאנצ׳לער ברונינג באטאנט, אז כאטש ער איז צופרידן צו הערן אז היטלער דער־קלערט זיך פאר קאנסטיטוציאנעלע מיטלען פון קאפיף קענן דער רעגירונג, מוז ער אבער אים ווארענען, אז די

באריכט אז רעגירונג וועט אפשאפן פארקויף שטייער און וועט איינפירן אן אומזאץ שטייער

שטייער און איינפירן אנשטאט דעם א 2פראצענטיקן אומזאץ שטייער. די עדערונג, ווערט דערווארטעט, וועט וואר־שיינלאך פארגעשלאגן ווערן אין דער קומענדיגער בודזשעט רעדע.

דער פלאן, ווערט אנגעזייגט, איז נאך פארגעשלאגן געווארן לעצטן פרי־לינג. דו רעגירונג האט אים אבער דאן אויפגעגעבן צוליב די העפטיקע פרא־טעסטן פון דער געשעפט וועלט, כאטש לויט דעם דאמאלטדיקן פלאן האט דער אומזאץ שטייער געזאלט באציען זיך בלויז אויף פאבריקאנטן און האנדלסייערס.

עס ווערט באהויפטעט, אז די הער־כערונג פונם פארקויף שטייער פון 1 ביז 4 פראצענט האט ניט געבראכט קיין צופרידנשטעלנדיקע רעזולטאטן. דו רעגירונג האט ווידער אויפגענומען אן אומזאץ שטייער פון 4פראצענטיקער פארקויף שטייער קוים אריין אויפיה, וויבל פריער דער 1פראצענטיקער. עס זיינען אויך גע־פאלן די הכנסות פון אנדערע דירעק־טע שטייערן, ווי, למשל, דער אונקאס טעקס.

——(::)——

ווינניפעגער סקולס וועלן זיין געשלאסן פון דעצ. 23 ביז 4טן יאנואר

די פאבליק סקולס אין ווינניפעג וועלן זיך שליסן פאר דער קריסטמעס וואקאציע דעם 23טן דעצעמבער, 4 נ. מ. און זיי וועלן זיך ווידער עפענען מאנטאג פרי, דעם 4טן יאנואר. דער דאזיקער באשלוס איז אנגענומען גע־ווארן ביי א זיצונג פון דער שול פארד־וואלטונג געסטן אזונט.

א׳ד אין פארטעדזש-לא-פרייריי צע־ברענט זיך פון קעראסין

כעל מיט קעראסין וואס ער האט גע־האלטן ביים אויזן האט זיך אנגע־כאפט און עקספלאדירט.

מר. גרינבערג האט געהאלטן ביים איינהייצן דעם אויזן אין סטאר, און גרויסן־בריק אז דאס פייער אין אויזן איז הויסגעלאשן, האט ער אריינגעגעב־סען אביסל קעראסין, כדי עס זאל זיך צייכטער צעברענען. עס האט אבער אין אויזן געטליעט א פייער, וואס האט אנגעגאפט די קעראסין.

צום גליק איז אין סטאר דאן געווען נאך א מענש, א געווישער מר. פאר־סעס, ער׳האט זיך אויף צעברענט פון די שטראמען ברענענדיקע קעראסין, אבער ער איז געווען אין א לאגע אריינצוהעלפן מר. גרינבערגן, וועמעס קלייד׳ער האבן זיך אנגעכאפט, און על־האט די פלאמען דערשטיקט מיט זיין מאנטל, רעטנדיק אפשר אזוי מר. גרינ־בערגס לעבן.

די פלאמען האבן זיך באלד פאר־שפרייט איבער דער סטאר, אבער א־דאנק דעם צייטמעסיקן אנקום פון דער פייער ברינגאדע איז קיין סך שאדן ניט פאראורזאכט געווארן.

מר. גרינבערג איז באהאנדלט גע־ווארן אין שפיטאל, און ער גייט א־נאנץ גוט.

פארטעדזש-לא-פרייריי, מאנ.— מ. גרינבערג, איינגעזעסענער פון א דזשע־נעראל סטאר דא, האט ערנסט צע־ברענט זיינע הענט און זיין פנים דא מאנטאג אינדערפרי, ווען א בלעך־

איר קאנט שוין נעמען אן אנטייל אין דער צעטיילונג פון

$1.500

אין פריזן

אין אונזער נייעם גרעסטן סירקוליישן קאמפיין פאר

״א אידישן וואָרט״ אין יעדער אידישער היים אין מערב קאנאדע״

$500 קעש (ערשטער פריז $300), אן עקסטרא־ליקער אנדערע ווערטפולע חפצים. — צוזאמען הונדערטער פריזן אין צאל, וועלן אוועקגעגעבן ווערן.

איר קאנט גארניט ניט פארלירן און איר זייט זיכער צו געווינען

מיטוואך, דעצ. דעם 9טן, 1931.

THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper in Western Canada
אידישע ווארט
Office and Place of Business: Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave., E.
Published daily except Saturday and Sunday.
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA.
Subscription: $6.00 per year.
Established 1910 Phones: 55 409—52 212
WINNIPEG — MANITOBA

דער הונדערטער געבורטסטאג פון באראן הירש

היינט, דעם 9טן דעצעמבער, 1931, ווערט פונקט הונדערט יאר, זינט עס איז געבארן געווארן אין מינכען, בייערן, מאריץ דע הירש, וועלכער איז דערנאך געווארן דער פראמינענטסטער איד פון זיין דור, און וועמעס בילד איז געווען אויסגעהאנגען אין אידישע הייזער אין אלע טיילן פון דער וועלט אין א רייע מיט די בילדער פון די גרעסטע פערזענלאכקייטן אין דער אידישער געשיכטע.

באראן מאריץ דע הירש, אדער ווי ער איז באקאנט אין פאלק, באראן הירש, איז באמת געווען איינע פון די מערקווירדיקסטע פערזענלאכקייטן אין דער אידישער געשיכטע. פריוואט איז ער געווען א מענש וואס האט ליב געהאט צו לעבן א גוטן טאג און געניסן פון לעבן, אבער גלייכצייטיק האט ער געברענט מיט אידעאליזם און איז מיט זיין גאנצן ריזיקן פארמעגן געשטאנען תמיד גרייט צו דינען דער מענשהייט, אבער באזונדערס — זיין געפלאגטן פאלק.

באראן הירש איז געווען א פינאנציעלער זשעני, און ער האט פאראויסגעזען און געמאכט גוואלדיקן דערפאלג דארטן וואו אנדערע פראקטישע און פארזיכטיקע באנקירן האבן געזען דורכפאל און רוינע. זיין זשעניאליטעט האט זיך אבער ארויסגעצייגט אויך אין זיינע פלענער פאר דער איינארדענונג פונם אידישן לעבן, וואס ער האט געפרואווט דערגרייכן מיטן כח פון זיין קאפיטאל.

נאך מיט פופציק יאר צוריק האט באראן הירש איינגעזען דאס וואס איז איצט געווארן אן אנערקענטער אמת: אז דאס אידישע לעבן מוז פראדוקטיוויזירט ווערן, כדי צו מאכן א סוף צו די אידישע ליידן. ער האט געוואלט פארלויפן דעם וועג דעם דראענדיקן חורבן פון די [illegible]אקלדיקע אידישע עקאנאמישע פאזיציעס און באצייטנס איבערבויען [illegible] אידישע לעבן אויף פראדוקטיווערע יסודות פון ארבעט און מלאכה.

באראן הירש האט זיך אריינגעווארפן מיטן גאנצן ברען פון זיין אידעאליזם אין אט דער קאלאסאלער, איבערמענשלאכער ארבעט. פון קיין געלט וועגן איז אים קיין אפשטעל ניט געווען. ער האט געפרואווט איינארדענען די אידישע מאסן אויף די ערטער דורך קאלאניזאציע, מלאכה שולן און א. וו. ווען ער האט אין זיין ארבעט אנגעשטויסן זיך אן א ווידערשטאנד מצד דער רוסישער רעגירונג, האט ער אן באשלאסן אנצונעמען דעם היסטארישן ארגענטינער פלאן. האפנדיק אריבערצופירן מיליאנען אידן פון גלות רוסלאנד קיין ארגענטינע [illegible] צו גרינדן דארטן א אידישן שטאט באזירט אויף פראדוקטיווע [illegible] דות.

די ריזיקע פלענער פון דעם גרויסן בעל הלומות זיינען לײדער [illegible] פארווירקלאכט געווארן. דאס לעבן פון א פאלק קאן ניט איבער[illegible] [illegible] ווערן אזוי שנעל מיט דער הילף און אונטער דער פירערשאפט פון א בעל־צדקה, מעג ער זיין אפילו פון אזא גרויסן פארנעם, ווי באראן הירש. א פאלק קאן איבערגעבויט ווערן נאר דורך די אינערלאכע כחות וואס אנטוויקלען זיך אין אים גופא.

אבער דאך קאן ניט פארקלענערט ווערן די באדייטונג פון זיינע אייפטועו. אויב זיינע גרויסע פלענער זיינען ניט פארווירקלאכט געווארן, האט ער אבער געגעבן א שטארקן שטויס צו דער אנטוויקלונג פון די אינערלאכע פאלקס כחות און ער האט אנגעצייכנט א וועג פארן ווידעראויפבוי פונם אידישן לעבן.

און מען קאן מיט זיכערקייט זאגן, אז אפילו דער ציוניזם אין זיין ברייטערן פארנעם איז אין זייער א גרויסער מאס א רעזולטאט פון באראן הירשעס חלומות, כאטש ער אליין איז געווען אפשר מער גענייגט צו אסימילאציע.

ווען ביי באראן הירש האט דער טויט בארויבט זיין איינציקן, יונגן זון, האט ער געזאגט: "מיין זון איז טויט, אבער מיין יורש לעבט." און צו די צענדליקער מיליאנען וואס ער האט אויסגעגעבן פאר טובת הכלל פאר זיין לעבן, האט ער פאר זיין טויט איבערגעלאזן א ירושה פון א סך־הכל פון איבער פופציק מיליאן דאלאר פאר דער "אידישער קאלאניזאציאנס געזעלשאפט", וועלכע ער האט געגרינדעט און וועלכע האט געזאלט פארזעצן זיין גרויסע ארבעט.

צי די ארבעט איז געטאן געווארן ווי מיר וואלטן געוואונשן, צי ניט, אבער טויזנטער אידישע קאלאניסטן אין ארגענטינע, קאנאדע, ארץ־ישראל, רוסלאנד און א. וו. זיינען א לעבעדיקער מאנומענט פונם גרויסן אידעאליזם פון דעם מערקווירדיקן אידן, באראן דע הירש.

און דאס גאנצע אידישע פאלק דערמאנט אים היינט, צו זיין הונדערטן געבורטסטאג, מיט ערע און דאנקבארקייט, — ניט בלויז פאר דעם וואס אים איז געלונגען צו דערגרייכן, נאר אויך פאר דעם וואס ער האט געפלאנט צו דערגרייכן, אויך פאר די גרויסע חלומות וועלכע זיינען נאך ניט פארווירקלאכט געווארן, נאר וועלכע, מיר האפן, וועלן נאך פארווירקלאכט ווערן דורך דער דערוואכונג פון די אינערלאכע כחות פונם אידישן פאלק.

ערע זיין אנדענק!

פארשווענדערישע עקאנאמיע

אוודע זיינען מיר פאראינטערעסירט ווי שטייער־צאלער פון שטאט, אז די מוניציפאלע פארוואלטונג זאל שפארן אירע אויסגאבן וואו נאר מעגלאך. עס איז אבער נאריש און אומפראקטיש אויסצוגעבן א דאלאר כדי איינצושפארן א סענט.

אונזערע שטאט־טאטעס האבן געוואלט זיין שפארזאם ווען זיי האבן אפגעגעבן דעם קאנטראקט פאנאנדערצופירן האלץ פאר די ארבעטסלאזע צו א גרויסער פירמע. דער חשבון איז דא א קלארער: די פירמע נעמט אכציק סענט א קארד, ווען פריוואטע "טימסטערס" דארף מען צאלן א דאלאר א קארד.

אומזיסט האט אלד. גרעי, געשטיצט פון אנדערע ארבעטער אלדערמען, געקעמפט קעגן דער דאזיקער עקאנאמיע, אנצייגנדיק, אז זי וועט טייער קאסטן דער שטאט: עס זיינען דא אין שטאט א הונדערט פריוואטע "טימסטערס", וואס מאכן קיין לעבן ניט, און א סך פון זיי וועלן אריבערגיין אויפן צעטל פון רעליף, אויב זיי קריגן ניט די ארבעט.

די "שפארזאמע" האבן דאן געזיגט, אבער איצט האבן זיי דערזען דעם רעזולטאט פון זייער זיג. ווען די "טימסטערס" אליין זיינען געקומען אין סיטי האל און האבן איבערצייגט די שפארזאמע שטאט־טאטעס, אז זיי האבן בארויבט הונדערט פאמיליעס פון א שטיקל ברויט, און א סך פון זיי וועלן רואינירט ווערן און וועלן מוזן אנקומען נאך רעליף.

דער סיטי קאונסיל פרובירט איצט טיילוויז פארריכטן זיין פעהלער, אבער קיין סך וועט ער ניט קאנען אויפטאן, אזוי לאנג ווי דער קאנטראקט איז א קאנטראקט. מיר פארשטייען, אז דער קאנטראקט קאן צוריקגעצויגן ווערן, אבער דאס דארף נעמען צייט, און א סך פון די "טימסטערס", האבן מיר מורא, קאנען ניט דערציען, און זיי וועלן זיך מוזן פריער צעשיידן מיט זייערע ברויט־געבער, מיט זייערע פערד.

אט דאס הייסט פארשווענדערישע שפארזאמקייט!

וואנט פאראויס אז דער פיזא־טורעם וועט צעפאלן ווערן

די איטאליענישע רעגירונג זוכט אבער מיטלען ווי צו ראטעווען די וואונדערלאכע געביידע.

דער טורם פון פיזא איז אין געפאר — אזוי האט דערקלערט ניט לאנג צוריק דער אמעריקאנער אינזשינער, קוירנעל וו. האוקס. אויב ער זאל זיך אויסבויגן נאר אויף אן אכטל פון אן אינטש מער, וועט ער מוזן צאפאלן ווערן אויף שטיקלאך.

דער פיזא טורעם איז איינער פון די גרעסטע וואונדער אין דער וועלט און איז בארימט צוליב עטלאכע וואונדערלאכע אנטדעקונגען וואס דארט איז געמאכט געווארן. גאלילעי, למשל, האט דארטן געמאכט זיינע פיזיקאלישע עקספערימענטן און איז געקומען אויפן גרונד פון די פאקטן צו א סך נייע שלוסן, וועלכע האבן געמאכט א רעוואלוציע אין דעם מענשלאכן וויסנשאפטלאכן דיינקען. דער וואונדער פון דער געביידע באשטייט אבער אין דעם, וואס זי איז ניט גלייך מעסיק, נאר איינגעבויגן און האלט זיך צוליב דעם וואס דער צענטער פון איר גראוויטעט איז נאך ניט באריהרט געווארן. אבער מערקווירדיק — די געביידע האלט זיך אין איין איינבויגן, לאנגזאם אבער זיכער. און דאס איז דער וואונדער. דעם אינזשענירס פאראויסזאגונג, אז אויב די געביידע וועט זיך איינבויגן נאך אויף אן אכטל אינטש וועט זי מוזן איינפאלן, האט דעריבער ארויסגערופן גרויס אינטערעס אין די וויסנשאפטלאכע קרייזן איבער גאר דער וועלט.

ביז איצט איז שוין געטאן געווארן אלעס מעגלאכעס, די געביידע אויפצוהאלטן, אבער די מיטלען טויגן שוין איצט ניט. עקספערטן דיינקען דעריבער, אז דער איינציקער וועג ווי צו ראטעווען די דאזיקע מערקווירדיקע רעליקוויע איז צו צונעמען זי שטיין נאך שטיין און דערנאך זי איבערבויען אויף א שטארקערן פונדאמענט. נאטירלאך די עקספערטן אונטערשיידן זיך אין זייערע אפשאצונגען ווי לאנג די געביידע קאן נאך עקזיסטירן — אייניקע זאגן מער און אנדערע פארקירצן די צייט, אבער אלע זיינען איינ[יק], אז די טעג אירע זיינען געציילטע.

די איטאליענישע רעגירונג איז זייער פאראינטערעסירט צו פרעזערווירן די געביידע. זי וואלט וויליק געווען צו געבן א גרויסע סומע געלט צו א געניאלן אינזשינער, וועלכער וואלט זיך אונטערגענומען צו קרעפטיקן דעם פונדאמענט פון דער געביידע אזוי אז זי זאל קענען בלייבן שטיין אין דעם זעלבן צושטאנד. דער אינטערעס פון דער איטאליענישער רעגירונג אין פיזא טורעם איז ניט נאר צוליב היסטארישע און וויסנשאפטלאכע אורזאכן, נאר אויך צוליב דעם וואס צענדליקע טויזנטער טוריסטן קומען אריין אין לאנד צו זעען דעם וואונדער. די שטאט פיזא לעבט פאקטיש אויף דעם טוריסטן איינקונפט. ווען די געביידע זאל איינפאלן, וואלט דאס לאנד געהאט א גרויסן פארלוסט.

די שטיינער וואס פירן צום אויבערשטען עטאזש פון דער געביידע זיינען שוין אזוי אויסגעטראטן פון די צענדליקער מיליאנען מענשן, אז עס איז איצט א געפאר אויף זיי ארויפצוגיין. אבער אזוי ווי דאס איז אן אויסערלאכער דעפעקט, קאנען מענשן עס לייכט צו רעכט מאכן. דאס וואס דער פונדאמענט פון דער געביידע איז געווארן שוואכער צוליב די וואסער שטראמען, איז אבער אן אנדער מין צרה, צו וועלכער עס איז שוין נויטיק א געניאלער מוח.

דער פיזא טורעם אויסער דעם וואס ער איז א רעליקוויע פון מיטלאלטער, האט שוין געשאפן ארום זיך טויזנטער לעגענדעס, איינע פאנטאסטישער פון דער אנדערער. מענשן דערציילן, אז דער מאן וואס האט די געביידע געבויט איז געווען א הויקער און ער האט, הייסט עס, רעפראדוצירט אין טורעם די קרומקייט פון זיין אייגענעם קערפער. אנדערע דערציילן אז דער טורעם איז געבויט געווארן משו־פע'דיק אלס א סימבאל אז די איטאליענישע רעפובליק וועט צעפאלן ווערן. נאך אנדערע לעגענדעס גייען ארום צווישן די פאלקס מאסן:

די געביידע רעכנט איר געשיכטע פון יאר 1174, דאס הייסט 757 יאר. אבער דאס אקטועלע בויען האט גענומען קארגע צוויי הונדערט יאר. ערשט אין יאר 1350 איז די געביידע געווען פארטיק.

די געשיכטע ווייסט צו דערציילן פאלגנדעס וועגן דעם טורעם:

פיזא און ווענעדיג האבן קאנקורירט צווישן זיך. די לעצטע, האט אויפגעבויט א טורעם און האט מיט אים שטאלצירט. האט פיזא זיך מתקנא געווען און זי האט אנגעהויבן אויך בויען איר שטייגער. די שטאט טאטעס האבן ניט געזשאליעוועט קיין געלט, ווייל זיי האבן זיך פארמאסטן, אז זייער טורעם זאל קאנען לייגנער עקזיסטירן ווי דער פון ווענעדיק. אז זיי האבן זיך ניט אפגענארט, האט דאס לעבן באוויזן. דעם טורעם פון ווענעדיג איז צעפאלן געווארן מיט דרייסיק יאר צוריק און די פיזא געביידע עקזיסטירט עד היום און זי וועט, נאך מעגלאך, גערעטעוועט ווערן פאר יארן און יארן.

די דערקלערונג פון אמעריקאנער אינזשינערן לעצטנס האט איבערגעלאזט זייער א שרעקלאכן איינדרוק און עקספערטן פון גאנץ איטאליע זיינען צוגעטראטן מיט מער ערנסט און אינטערעס צו זוכן א וועג ווי אזוי די געביידע צו ראטעווען.

מעגלאך אז א וועג וועט געפונען ווערן.

אפיציעלער פראטאקאל וועגן ווילנער געשעענישן

אידישע צייטונגען אין פוילן זיינען קאנפיסקירט געווארן פאר דרוקן דעם טעקסט פון דעם אפיציעלן מעמאראנדום, וועלכער איז צוגעשיקט געווארן דעם וואיעוואדע, לויט זיין וואונש, אויסגעדריקט ביי א קאנפערענץ מיט דער ווילנער אידישער פרעסע, אז מען זאל אים צושטעלן קאנקרעטן מאטעריאל וועגן די געשעענישן. דער איידישער טעלעגראפן אגענטור אין לאנדאן איז געלונגען צו באקומען א קאפיע פון דעם אפיציעלן דאקומענט, וועלכן די פוילישע צענזור האט אונטערדריקט.

מעמאריאל צום ווילנער וואיעוואדא

[illegible]

א. ציצינאטוס.

ווילנע, נאוו. 14טן, ("איטא").

וואס האב איך געזען אין ארץ־ישראל?

פון דר. סכעווענעלס

(סעקרעטאר פון אינטערנאציאנאלן געווערקשאפטס בונד אין אמסטערדאם)

[illegible]

האט דער מענש מיט וואס צו שטאלצירן קעגן דער חיה?

פון י. מאלין

[illegible]

גליק און ראבע

סענסאציאנעלער ראמאן
פון א. א.

(פאָרזעצונג)

— א גרויסער טרער — א זעלטע־
נער גאסט ביי דער דאזיקער שטאל־
צער פרוי — האט זיך ארונטערגעקייקלט
איבער אירע באקן.

— ווען ער וועט אמאל קומען צו
מיר און מיר פרעגן: "וואָרום האסטו
מיך — דיין זון — פארשטויסן פון
זיך?" וועל איך עס דאן קאנען אי־
בערטראגן.

— ווען איך וואלט אמווייניקסטן
געוואוסט וואו ער איז, ווי אים גייט
און אויב ער איז א בראווער, העכער־
שאפנדער מענש, דאן וואלט איך זיין
צופרידן, איך וואלט דאן געווען רו־
איקער.

— ווען איך וואלט אים אמאל קא־
נען זעען, — אויב ער איז ענלאך
צו זיין שיינעם, גריכישן פאטער.

די פארנעמע פרוי האט צוגעשלאסן
אירע אויגן. א גליקלאכע שמייכל
האט זיך געשפילט אויף אירע ליפן.
ערינערונגען פון דער פאהגאנגנהייט
פון איר יוגנטלאכער צייט, זיינען גע־
שטאנען פאר איר.

זי האט געזען א שיינעם מענש־
לאכן געזיכט מיט צוויי בלישטשענדי־
קע אויגן, וועלכע האבן זי באהערשט
און זי האט אויך געהערט זיין שטי־
מע:

"ליבסטע מיך? איך ווייס ניט
ווער דו ביזט און דו ווייסט ניט ווער
איך בין. — דער שיקזאל האט אונז
אהער צוזאמענגעפירט אויף א וואונ־
דערבארן אופן, און מיר מוזן זיך ליבן
ביז דעם ערשטן אויגנבליק".

זי האט ווידער געפילט זיינע פיי־

דער דינערן צו דערלאנגען עפעס צו
עסן.

דערווייל איז דער געשפרעך אונ־
טערגעבראכן געווארן און די פירסטן
האט מיט א פריינטלאכן טאן גע־
פרעגט איר טאכטער אויב זי וועט
היינט שפילן דאס אונגארישע ליד
אויף איר פידל.

די פרינצעסין האט מיט א שטרא־
לענדן געזיכט געקוקט אויף איר מו־
טער.

— א, דאס ליד איז אזוי שיין,
מוטער, דאס איך בין שוין לאנג פאר־
טיפט אין איר. די מעלאדיע, די ווער־
טער קלינגען אימער אין מיינע אוי־
ערן.

— ווער האט דאס ליד אקאמפא־
נירט? — האט די פירסטין געפרעגט
גלייכגילטיק, שפילנדיק זיך מיט דעם
זילבער אויפן טיש.

— קארלא פעלעטי, — הייסט דער
אקאמפאניסט. א, דאס מוז זיין א נאר
טור באגאבטער קינסטלער. מען רופט
אים דער אונגארישער פידל קינסט־
לער. איך האב ערשט געזען זיין
בילד, ער איז אזוי יונג, אזוי שיין!
ערדיקע קושן, זי איז ווידער געלעגן
אין זיינע ארעמס באטרונקען פון
פרייד. זי האט געהערט זיינע זיסע
ליבעס ווערטער און זי האט אן אלעם
פארגעסן, אירע פארנעמע עלטערן, איר
היימאט — אלעס . . .

די טרוימערין האט פלוצלונג גע־
עפנט די אויגן. שריט האבן זיך גע־
הערט, די טיר איז געעפנט געווארן
און א בילד שיינע, שלאנקע מייל פון
א יאר 17 איז אריינגעקומען:

— מוטער, וואָרום ביזטו אויפגע־
שטאנען אזוי פרי?

מיט דעם דאזיקן אויסרוף איז הע־
לענא, די טאכטער פון דער פירסטין
צוגעלאפן צו איר און זי האט איר
שטורמיש אומגעארמט.

— מוטער — דו האסט געוויינט?

א לייכטע רויטקייט האט באפארבט
דאס געזיכט פון דער פירסטן און זי
האט שנעל געענטפערט:

— קינד, וואָרום זאל איך דען מי־
טער וויינען? האט זי דען ניט אלעס
וואס זי קאן נאר פארלאנגען — א
ליבלאכעס קינד, ערע און רייכטום.

די פרינצעסין האט ערנסט געשאר־
קעלט מיטן קאפ.

— מוטער, ערע און רייכטום אליין
מאכן ניט גליקלאך. די ליבע פון דיין
קינד איז דאס העכסטע גליק, אבער
מוטער, דו שיינסט ניט צו זיין גליק־
לאך, דו ביזט אימער אזוי ערנסט,
אזוי שטיל, קיינמאל זע איך דיר ניט
שמייכלען — דיך דריקט א געהיימער
קומער.

די פירסטין האט זיך פריי געמאכט
פון אירע ארעמס און זי איז בלאס
ווערנדיק אויפגעשפרונגען:

— שטיל קינד, רעד ניט אזוי, איך
וויל עס ניט! — האט זי אויסגערופן
מיט אזא אויפרעגונג, דאס די
פרינצעסין האט אומרואיק געקוקט אויף
איר, זי האט נאך איר מוטער קיינ־
מאל ניט געזען אין אזא אויפגערעג־
טען צושטאנד.

פירסטין קעניא האט אנגעקלונגען
און זי האט באפוילן דער אריינקומענ־

— ער איז אין פאריז, מוטער,
א, ווען איך וואלט נאר איין מאל איב
קאנען הערן שפילן דאס שיינע ליד,
ווי גליקלאך איך וואלט דאן געווען.

די פירסטין האט ערנסט געקוקט
ארום זיך, אירע געדאנקען זיינען גע־
טען וועגן עטוואס אנדערש.

— מוטער, — האט די שיינע הע־
לענא פלוצלונג אויסגערופן, — דער־
פיל מיר מיין איינציקן און הייליקסטן
וואונש, לאמיר פארן נאך פאריז, אום
צו הערן דעם אונגארישן פידל שפי־
לער קארלא פעלעטי.

— א, מוטער, דערפיל מיר דעם
דאזיקן וואונש און איך וועל דיר מיין
גאנצן לעבן דאנקבאר זיין.

די פירסטין האט סעקונדן לאנג גע־
קוקט אויף איר טאכטער, וועלכע איז
און הערן דיין אידעאל, דעם אונגארי־
שען פידל קעניג.

א הייבער פרידנס געשריי האט גע־
קלונגען איבערן צימער.

די פרינצעסין איז אויפגעשפרונגען
און זי איז געפאלן אויפן האלז פון
איר מוטער, באדעקנדיק איר געזיכט
מיט גליענדע קושן.

טאכטער און זי האט געקושט איר
שטערן.

די דינערן האט דערלאנגט דאס
פרישטיק, דער געשפרעך איז איבער־
געריסן געווארן און די פירסטן איז
ווידער פארזונקען געווארן אין ערנסטע
טרוימען.

די פירסטין האט אומגעארעמט איר
פאר איר געזונקען אויף די קני און
דאן האט זי שטיל געזאגט:

— שטיי אויף, מיין קינד, מיין
ליבלינג, דיין וואונש זאל דערפילט
ווערן. אין איניקע טעג ארום וועלן
מיר פארן נאך פאריז, דו וועסט זעען

אויך די פרינצעסין האט טרוימעריש
נעקוקט ארום זיך און א גליקלאכער

שמייכל האט זיך געשפילט אויף אי־
רע ליפן. דאס בילד פון דעם פידל קע־
ניג האט געשוועבט פאר אירע אוי־
גען.

דאס יוגנטלאכע געזיכט פון דער
פרינצעסין האט געציטערט א טונקעלע
רויטקייט, זי איז נאך געווען א ליב־
לאכע בלום, וועמעס בליאונג עס
פאנגט זיך ערשט אן צו פארשפריי־
טען.

זי האט גענומען די צייטונג און עס
גלייכגילטיג געלעזן. וואס קימערט זי
וועגן מיליטערע און פאליטיק אנגע־
לעגנהייטן, דאך איין שטיקל נייעס
האט זי מיט זאנדערבארן אינטערעס
דורכגעלעזן.

— מוטער, האסטו שוין געהערט
פון דעם איבערפאל אויף דער אייזנ־
באן לעבן טשערקעסקאיא, וועלכער
האט די גאנצע וועלט אויפגערעגט?

— ניין, קינד, וואס איז דארט גע־
שעען?

העלענא האט הויך געלעזן דעם
באריכט איבער דעם איבערפאל פון
דעם אריענט עקספרעסצוג און די
פירסטין האט עס געשפאנט אויסגע־
הערט.

— מיין גאט, — האט זי אויס־
גערופן פארוואונדערט, — איך בא־
גרייף ניט ווי עס קאן פאסירן אין
אונזער צייט אזא מוטיקער איבערפאל
פון רויבער?

— דאס איז א גוטער קלאפ פאר
דער טערקישער רעגירונג, עס וועט
איר גאר ניט בלייבן צו טאן ווי גאר
אויסצוצאלן די צוויי הונדערט פראנק.

— מוטער, וואס קאן ארויבער טאן
מיט אזוי פיל געלט. — האט די
פרינצעסין געפרעגט נאאיוו.

די פירסטין האט געשמייכלט.

— קינד, צוויי הונדערט טויזנט
פראנק וועלן נאך אים זיין ווייניק, ער
וועט נאך מערער רויבן. פארגעס ניט,
אז דאס געלט נעמט ניט צו פאר
זיך, ער מוז אויך זיינע העלפער גע־
בען דערפון.

— ווי אומגליקלאך די געפאנגענע
מוזן זיין אין די הענט פון אזא מאן.
זיי שוועבן זיכער אימער צווישן לע־
בען און טויט, וואס פאר א ווערט
האט ביי אים א מענשנס לעבן.

— איבעריקנס, מיין קינד, מוזן
מיר די רייזע נאך פאריז אפלייגן
אויף א קורצער צייט, מיר מוזן פריי־
ער דערפארן אויב דער עקספרעס צוג
ווערט גענוג באוואכט, אום מען זאל
ניט באדארפן מורא האבן פאר אן
איבערפאל.

— דאס איז טרויעריק, מוטער, איך
האב מיך אזוי געפרייט איבער דער
רייזן.

— א, ווי איך האס דעם דאזיקן
רויבער, דעם דאזיקן אטאנאסיאס, ער
איז שולדיק, וואס אונזער רייזע מוז
אפגעלייגט ווערן.

זי האט מיט פייכטע אויגן גע־
קוקט אויפן בילד וואס איז געווען גע־
דרוקט אין דער צייטונג.

— זאנדערבאר, ער זעט גאר ניט
אויס ווי א רויבער, עפעס אידלקייט
און פארנעמעס ליגט אין זיין געזיכט.

— פון וואנען ווייסטו דאס אלעס,
איז דען דאס בילד פונם קאפיטאן טא
שא אפגעדרוקט אין דער צייטונג?

— געוויס, מוטער, ווילסטו אים
זעען?

זי האט מיט די דאזיקע ווערטער
דערלאנגט איר מוטער די צייטונג און
די פירסטין האט עס אנטוישנדיק אירע
בריקן גוט באטראכט.

זי האט עס פארשנד באקוקט און
העלענא האט געשפאנט געקוקט אויף
איר מוטער, וואס וועט זי זאגן צו
דאס בילד.

דאך פלוצלונג האבן זיך די אויגן
פון דער פירסטין ווייט אין ברייט גע־
עפנט און אומבאוועגט האט זי גע־
קוקט אויף דעם שיינעם און אידעלן
מענער געזיכט.

א לייכטע בלאסקייט האט באדעקט
דאס געזיכט פון דער פארנעמער פרוי,
די האנט אין וועלכער זי האט גע־
האלטן די צייטונג, האט אנגעפאנגען
צו ציטערן און א פלוצימדיקע, גענצ־
לאכע פארענדערונג איז פארגעקומען
אויף איר פנים.

די צייטונג איז ארויסגעפאלן פון
אירע ציטערנדיקע הענט, פון איר
ברוסט האבן שמערצלאכע זיפצן גע־
נומען ארויספלאצן און ארויסשרייענ־
דיק: "א, גאט, די דאזיקע זאנדער־
בארע ענלאכקייט! — איז די פאר־
נעמע פרוי אנמעכטיק געזונקען אויף
דער סאפע.

קאפיטל 47

דער איבערפאל אין וואלד

שנעל איז מען געגאנגען נאך דעם
לאגער, אטאנאסיאס האט זיך געשרא־
קען דאס די טערקן פארפאלגן אים
נאך אלץ און דאס זיי האבן ניט אויפ־
געגעבן די האפענונג אים צו נעמען
געפאנגען.

ניט ווייט פון א קליינעם דארף
האט מען זיך אפגעשטעלט, מיריאנא
האט זיך שוין ווייטער ניט געקאנט
שלעפן און זי איז, מיד צום טויט גע־
זונקען אויף דער ערד.

אטאנאסיאס האט קיין קרומע מינע
ניט געמאכט צוזעענדיק עס. ער האט
פארשטיקט די שטימע פון מיטלייד,
וועלכע האט אין זיין הארצן הויך גע־
רעדט פאר דער פארצווייפלטער און
צארטער מיידל.

— קארלא פעלעטע האט דער אומ־
גליקלאכער געשטיצט און ער האט די
גאנצע צייט אויפגעפאסט אויף איר.
אטאנאסיאס האט עס מיט צארן צו־
געקוקט ווי דער יונגער קינסטלער
וויכע גלידער פון מיריאנען אום זי
צושטיצן.

— דער אונגאר האט יא דאס רעכט
איר צו בארוהן, און ער, איר מאן,
איז אזוי פרעמד, ער קאן צו איר ניט
צוקומען נאענט.

אויף דעם פלאץ וואו מען האט זיך
איצט אפגעשטעלט איז מיריאנא גע־
פאלן מיט א שמערצלאכן געשריי, די
שפיצן פון די שטיינער האבן פיינלאך
פארוואונדעט אירע צארטע פיס.

אטאנאסיאס שטימע האט איצט
ווידער געקלונגען טרייבנדיק און גראב
און זיינע אויגן האבן אזוי געבלישט
טשעט האט די באנדיטן האבן אפגע־
טראטן אן א זייט.

צוזאמען מיט איניקע פון זיינע
באנדיטן איז ער געגאנגען אין דארף
אפנעמען די פערד וועלכע ער האט
דארט איבערגעלאזן. עס איז שוין
געווען טונקל און אטאנאסיאס איז
אומדערשראקן געגאנגען.

לעבן א קליינער הויז האט ער זיך
אפגעשטעלט.

אטאנאסיאס האט אנגעקלאפט אין
פענסטער, וואו די גרעסטע טייל פון
די שויבן זיינען געווען פארקלעפט מיט
פאפיר. גלייך האט א מאן געעפנט
די טיר און דערזעענדיק אטאנאסי־
אסן האט ער ארויסגעלאזן א שטילן
געשריי.

(ווייטערס קומט)

זייט זיכער אז איר קריגט די בעסטע פעלט שוכוואַרג

גיט אכטונג אויף דעם גרעיט וועסט פעלט טריידמארק גע־
שטעמפלט אויף פעלט בוטס. דער דאזיקער טריידמארק איז
אייער פארזיכערונג פון ווערט — אייער גאראנטיע פון קאמפארט,
ווארימקייט און לאנגן טראגן.

פאר צוואנציק יאר און מער מוט
גרעיט וועסט פעלט שוכווארג באז
שיצן דאס געזונט פון קאנאדע.
דאס וועט אייך באשיצן פון פאר־
קילונגען אויך. די שוך סטאר וועל־
כע איר פאטראניזירט האט
סטיילס און סייזעס פאר דער
גאנצער פאמיליע.

Great West Felt Co., Limited, Elmira, Ontario

WEAR
GreatWestFelt
COLDPROOF FOOTWEAR

זעט און הערט די
וועסטינגהאוז קאלומייר
ראדיא
אין
Hudson's Bay Company.
INCORPORATED 2nd MAY 1670.

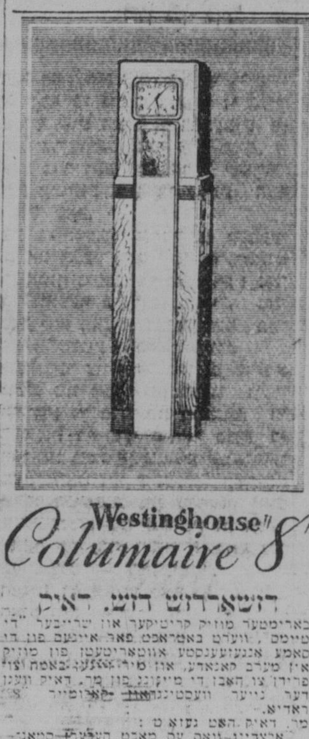

Westinghouse "Columaire 8"

דזשארדזש הוש. דאיק
בארימטער מוזיק קריטיקער און שרייבער "די
טיימס", ווערט באטראכט פאר איינעם פון די
סאמע אנגעזעענסטע אויטאריטעטן פון מוזיק
אין מערב קאנאדע, און מיר זיינען באמת צו־
פרידן צו האבן די מיינונג פון מר. דאיק וועגן
דער נייער וועסטינגהאוז קאלומייר 8
ראדיא.
מר. דאיק האט געזאגט:
אלצדינג—וואס עס מאכט העכערן סטאנ־
דארד פון מוזיקאלישע קאנגעס און וואס
האט א שייכות צו עכטער רעפראדוקציע
פון מוזיק ביי ראדיא איז זייער וויכטיק
און דער קאלוטייר אנבאט דארף זייער
גענומען ווערן אין אנבאטראכט פון אלע
ליבהאבער פון מוזיק.

סטאָרקיפּערס!

איצט איז די צייט:

סייל פאַסטערס

צוציען די קונים צו אייער סטאָר און פארקויפן אייער
ווינטער סחורה — שפעטער וועט שוין זיין צו שפעט!
זיין דער בעסטער מיטל ווי אזוי צו פאפולאריזירן אייער
געשעפט און צוציען די קונים איז דורך שיינע אטראקטיווע

מיר מאכן אלערליי פאַסטערס צו די סאמע מעסיקסטע פרייזן — מיר שטעלן צו די "קאטס" (בילדער). מיר שרייבן
פאר אייך אויס די טעקסטן און אלע נויטיקע סלאָגאנס און מיר שטעלן צוזאמען דעם פאַסטער לויט יעדער אר־
טיסטישער פונקטלאכקיים. אלץ וואס איר דארפט טאָן איז צושיקן אונז די פרייזן פון די ארטיקלען וואס איר ווילט
ארויסשטעלן אויפ'ן סייל. — און מיר טוען דאָס איבעריקע און מיר שיקן ארויס די פאַסטערס

אין 24 שעה

שיקט אונז די קאפיע אדער שרייבט פאר ווייטערע איינצעלהייטן צו

THE ISRAELITE PRESS

165 Selkirk Ave., East — Winnipeg

עדמאַנטאַן עדמאַנטאַן

עדמאַנטאַנער נאָטיצן

די עדמאנטאן בני ציון האבן גע־
האט זייער א גרויסע פארזאמלונג.
דער זאל איז געווען געפאקט מיט
מענשן, וועלכע מען האט שוין לאנג
ניט געזעען אויף א בני ציון מיטינג.
אלע זיינען געקומען הערן דעם גרוי־
סען גאסט, רעדנער און שריפטשטע־
לער, מר. ישראל כהן, פון לאנדאן,
ענגלאנד.

דער פארזיצער פון מיטינג איז גע־
ווען מר. י. ה. סמיועלס. מר. קאהען
האט אויך גערעדט ביי א פארזאמלונג
ביי דער הדסה, מרס. ה. גאפין איז
געווען פארזיצערן. אויך גערעדט פאר
די יונגע דזשודעאס — ב. ראמעלסאן,
פארזיצער.

אויף א באנקעט אין מעקדאנאלד
האטעל פאר די מיטגלידער פון קענע־
דיען קלוב, האט מר. קאהען דורך זיין
ריידן, געגעבן אן איבערבליק ווי די אי־
דען ווארטן פאר זייער היימלאנד שוין
איבער נייגצן הונדערט יאר, ווי דר.
הערצל האט אויף א קאנגרעס אין באז־
זעל, אין 1897, דאס ערשטע מאל
ארגאניזירט דעם מאדערנעם ציוניזם.
די ארבעטן פאר א היימלאנד אין פא־
לעסטינע, און ווען גענעראל אלענבי
האט אריינגעמארשירט קיין פאלעס־
טינע, אין 1917, איז דאן געגעבן גע־
ווארן די באלפור דעקלאראציע, וועל־
כע דארף דורכגעפירט ווערן אונטער
דער אויפזיכט פון ענגלאנד און די
פעלקער ליגע.

* * *

אויף א גענעראל מיטינג פון דעם
קאונסיל און דזשואיש וואומען, האט
א. י. אטטעוויל, רעגיסטראר פון דער
אלבערטער יוניווערסיטי, גערעדט צו
די עלטערן זיי זאלן העלפן די קינדער
אויסקלייבן זייערע פראפעשאנס. דאס
איז געווען זייער אן אינטערעסאנטע
רעדע. און צווישן אנדערש איז אויך
פארהאנדלט געווארן, וועגן דעם יער־
לאכן תלמוד תורה באזאר, און עס איז
געבליבן, אז דאס יאר, זאל מען קיין
באזאר ניט דורכפירן, נאר פרואוון
דעקן די סומע דורך אנדערע מיטלען.
ווי עס גיט אונז איבער מרס. ה. בלומ־
פילד, בעט דער קאונסיל, מודיע צו
זיין דעם עדמאנטאנער עולם, אז אויף
דעם ארט פון דעם יערלאכן באזאר,
וועט דער קאונסיל דורכפירן א דרייוו
פאר געלט פאר דעם תלמוד תורה ביל־
דינג פאנד.

* * *

מר. מעקס ווערשעוו, האט זיך צו־
ריקגעקערט פון א רייזע אין איראפע,
וואו ער האט באזוכט א צאל וויכטי־
קע און גרעסערע צענטערס. מר. מעקס
ווערשעוו איז גוט באקאנט אין עד־
מאנטאן, פאר זייער א גוטן סטודענט
פון דעם אלבערטער אוניווערסיטעט,
וואו ער האט דורכגעמאכט זיין שטו־
דיאום, מיט זייער גוטע אויסצייכענונ־
גען און האט געענדיגט אויף לאו.

עס זיינען די לעצטע צייט צוגע־
לאזט געווארן צו דער באר, מר. ל. פע־
קארסקי, און מר. ט. כהן, פון וועלכע
מיר וועלן נאך געבן אין גיכן אן אויס־
פירלאכע באשרייבונג אין "דאס אידי־
שע ווארט".

* * *

מר. ז. זאקס, פון וויניפעג, איז דא
פאר ביזנעס.

די "אלד פאוקס ברידזש קלוב" הא־
בען אפגעהאלטן זייער וועכנטלאכע
פארטי, אין דער היים פון מרס. סיג־
לער. די פרייזעס האבן געוואונען,
מרס. י. ספענער, און מרס. י. פאלסקי.

* * *

די "פראגרעסיוו לײדיס" האבן
דורכגעפירט זייער פערטע שאוער
פארטי אין דער היים פון מרס. מ.
גאלדבערג, אין דער קאמיטע זיינען:
מרס. ב. בערנשטיין, מרס. ה. מארגו־
ליס, מרס. ה. קינג און מרס. ר. בערנ־
שטיין. געוואונען די פרייזן האבן:
מרס. ס. רודאלף און מרס. ל. ציפער־
שטיין.

* * *

די פילאנטראפיק ברידזש קלוב,
האט געשפילט די וואך אין דער היים
פון מרס. י. קענעני, די פרייזעס האבן
געוואונען: מרס. מ. שעכטער און
מרס. י. טאראדאש, פון די געסט
טייבל האט געוואונען דעם פריז,
מרס. דזש. שמעלניצקי.

* * *

די דזשוניאר קאונסיל האבן אפגע־
האלטן זייער גענעראל מיטינג אין די
ת"ת תורה צימערן. פ. גארפין האט
פארגעלעזן, די וויכטיקע טעגלאכע
פאסירונגען.

CHAMPION'S PARCEL DELIVERY
T. M. CHAMPION, Mgr.
PHONES: 22 246—22 056
10121-101st St., Edmonton, Alta.
מיר ליפן און שליחות.
מיר פירן רעגעלאך און קאסטנס.
דעליווערן פעקלאך און מעסעדזשעס.
באיס און קארס צו אייער באדינונג

W. H. JACKSON
פארטרעט די
ניו יארק לייף אינשורענס קאמפאני.
פערזענלאכע באדינונג
919 McLeod Bldg.
Phones:
Office 25 808; House 72 370

קומט און פרובירט אונז אויס
אייך וועט געפעלן ווערן אונזער פער־
סאנאל, באדינונג און מעסיקע פרייזן.
מיר דעליווערן.
LA PARISIENNE DRUG Co., Ltd.
Tel. 26374 Edmonton, Alta.
W. D. Goldberg J. Rovers

MORRIS BAKER
לאו אפיס
510 TEGLER BLDG. PHONE 27 888

E. S. AGNEW
דראגיסט און סטיישאנער
9546 Jasper Ave. Phone 22 432
EDMONTON, ALTA.

לאמבער און מילארבעט
פלייט גלאז
סטאר פיקסטשורס
צו
נידעריקסטע פרייזן
W. H. Clark & Co. Ltd.
109 ST. EDMONTON

א בילד איז דער בעסטער
אנדיינק
קיין געלט אין דער וועלט קאן ניט
קויפן אזא אנדיינק.
מיר גיבן אייך 20 פראצענט דיסקאונט
פאר אייער בילד.
THE ART LEAGUE STUDIO
10131 JASPER AVE.

JACKSON BROS.
Jewelers, Diamond Merchants
מיר מאכן א ספעציאליטעט פון די
ריפערס פון זייגערס און דזשועלרי.
ספעציעלע אויפמערקזאמקייט צו
מעיל ארדערס.
9962 JASPER AVE., EDMONTON

PHOTOS

אין יעדער פאזע
איז אפגעשפיגלט
דער ציבער און
פערזענלאכקייט
פון
דער פערזאן
Phone 25 444
פאר אן אפאינטמענט
McDERMID STUDIOS LTD.
10133 - 101st St. Edmonton, Alta.

מיר זיינען די
איינציקע
אויסשליסלאכע
מאנופעקטשורערס
פון
מאנומענטן
אין עדמאנטאן
איידער איר באשליסט צו קויפן א
מצבה פאר אייערע ליבע און טייערע,
קומט און זעט אונז, עס וועט זיך אייך
באצאלן.
ALBERTA GRANITE MARBLE & STONE
10702-101st St. Phone 24 058
EDMONTON

חנוכּה מתנות — דער סימבאָל פון ליכט און נצחון

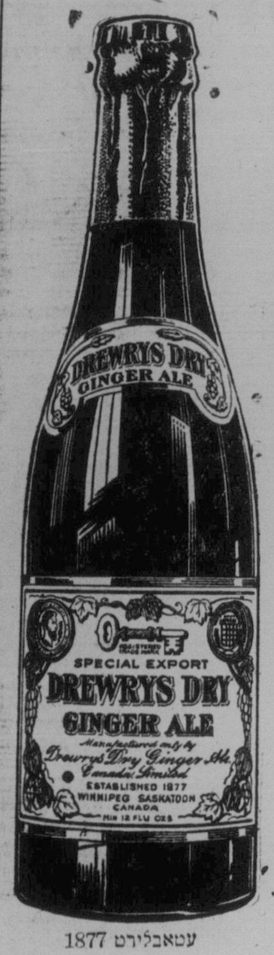

אלע גוטע וואונשן, גליק און פרייד צו אונזערע אידישע פריינט צו זייער יום טוב

חנוכה

דריוזרים
דריי
דזשינדזשער
אייל

מיט אייערע לאטקעס, וועט אייך פארשאפן גרויס פאר־געניגן. דריוזרים געטראנקען זיינען שפרודלדיק ווי ריכטי־קע שאמפאניער — און דעם קאפּוויטיק.

ארדערט א קעסטל היינט

טעלעפאָן 57 221

עטאבלירט 1877

The Drewrys Limited

דער קאמף פו די אראבישע פרויען אין ארץ ישראל פאר גלייכע מענשלאכע רעכט

(א בריוו פון ירושלים, ספּעציעל פאר "דאס אידישע ווארט")

פון בן־יקיה

שוין צוויי יאר, ווי עס האט זיך אין ירושלים און אין יפו אנגעהויבן די פרויען באוועגונג און די פרויהיטים באוועגונג פאר א נייעם פרויען לעבן. אנגעהויבן האט עס זיך מיטן אראפווארפן דעם טויזנט יעריקן "האבארא" (שלייער צודעק) פון פנים. זינט דער וועלט מלחמה, און דערהויפט זינט דער גרויסער עמיגראציע פון אידישע פרויען און חלוצות קיין ארץ־ישראל, האט די אראבישע פרוי אנגעהויבן מקנא צו זיין די אייראפעאישע פרוי, וואס קוקט מיט א גענצלאך אפענעם, ניט פארשטעלטן פנים אויף דער ליכטיקער וועלט.

עס האט זיך דארום אנגעהויבן — דערהויפט צווישן די פרויען פון רייכע עפענדים און אנדערע שטאטישע אראבקעס — א שטילער קאמף זיך צו באפרייען פון דעם שלייער.

אט די פאדערונג פון די אראבישע רעוואלוציאנערע פרויען האט לכתחילה אויסגעוויזן משונה'דיק ווילד אין די אויגן פון די פרומע אראבער אין ארץ־ישראל. ווי באקאנט, איז לויטן "קאראן" (דער הייליקער בוך פון מחמד'ן) פארבאטן דער פרוי ארויסצוגיין אין גאס אן א שלייער־צודעק אויף איר פנים. און אט דער פארבאט איז זייער א שטרענגער. דער מאן האט א רעכט צו גט'ן זיך מיט זיין פרוי, אויב זי איז עובר אויף דעם דאזיקן פארבאט. ער האט איר א רעכט צו גט'ן זאגאר אין פאל, ווען זי דעקט אפ אביסל נאר איר שלייער צו א קוק טאן אויף א פארבייגייענדיקן יונגן מאן, און דעם גט איז פאר דעם מאן אין אזעלכע פעלע ניט שווער צו באקומען. ער דארף נאר זאגן איר פאר צוויי עדות: "איך גלייך דיר נישט מער, איך וויל מיט דיר מער נישט לעבן צוזאמען. דו ביזט שוין ניט קיין צנועה און דו האסט עובר געווען אויף דעם געבאט פונם הייליקן נביא מחמה, גיי דיר פון מיר . . ." עס איז דעריבער צום באוואונדערן דעם גרויסן קאמף, וואס גייט איצט צווישן די אראבישע פרויען אין פאלעסטינע זיך צו באפרייען פון דעם שלייער, וואס איז אזוי פאראהייליקט ביי אלע מוסולמאנער. וואס גלייבן אין מחמד'ן. קאנטיק, ווירקט דא נישט נאר דער איינפלוס פון די אידישע פרויען און חלוצות, נאר אויך די גרויסע השפעה אין שכנה'דיקן לאנד עגיפטן.

די אראבישע פרויען באוועגונג אין ארץ־ישראל ווערט אלץ לעבעדיקער. — אין ענגלענדערן איז די אנפירערן פון דעם פרויען־קאמף

די עגיפטישע פרויען זיינען שוין לאנג טעטיק אויף די פארשיידנסטע געביטן פון דעם געזעלשאפטלאכן לעבן. זיי זיינען באשעפטיקט אין די שולן און אין די האספיטעלער. אויך נעמען זיי א טיכטיקן אנטייל אין די גרעסטע צדקה חברות, נאציאנאלע פארבאנדם און בכלל אומעטום, וואו עס שטראמט נאר מיט באזונדערן לעבן און שטארקער באוועגונג.

עס איז באוואוסט, אז ענגלאנד האט "געבראכן דעם קאפ" אין עגיפטען נאר צוליב די פרויען. אט די דאזיקע אייניקלאך פון די אמאליקע פרעה'ס האבן געגרינדעט א פאראיין, וואס האט געטראגן דעם קלינגענדיקן נאמען "פה־עו ארגאניזאציע פאר אן אומאפהענגיקער עגיפטען".

דער הויפט צענטער פון דער ארגאניזאציע איז געווען א קאאירא. אפטיילונגען פון דער ארגאניזאציע זיינען געווען אין אלעקסאנדריא און אין א רייע אנדערע שטעט פון לאנד. אין קאאירא זיינען געווען ארום צוויי טויזענט מיטגלידער. און פונקט אזוי פיל מיטגלידער האבן געציילט די ארגאניזאציעס אין די איבעריקע שטעט פון לאנד.

די עגיפטישע קעמפערנס זיינען נאך היינט שטארק באאיינפלוסט פון קאמף, וואס די הינדוסן (פון אינדיע) פירן אן קעגן ענגלאנד. איבערהויפט זיינען זיי באגייסטערט פון דעם וועלט בארימטן אינדישן טאלסטאי, דעם אינדישן קעמפער — גאנדי, און האבן אויך זייער קאמפס מעטאדן איבערגענומען. זיי פארפליכטן זיך אונטער א פייערלאכער שבועה צו באיקאטירן גענצלאך די ענגלישע רעגירונג, די ענגלישע סחורות און יעדע זאך, וואס האט נאר א שייכות צו ענגלאנד. דער שטילער, אבער שטארקער באיקאט האט זיך שוין פאר דער ענגלישער מיליטערישער הערשאפט אין לאנד ארויסגעוויזן פיל געפערלאכער, ווי די גרעסטע און בלוטיקסטע מאסן דעמאנסטראציעס.

די דאזיקע פרויען ארגאניזאציע מאכט פון צייט צו צייט אויך גרויסע גאסן דעמאנסטראציעס. זייערע דעמאנסטראציעס זיינען אפילו שטילע, אבער זיי שרעקן ענגלאנד מער, ווי די שרייענדיקסטע גאסן דעמאנסטראציעס פון די מענער. ווארים מען קאן גארניט טאן פאר שטילער גאסן דעמאנסטראציע און נאך פון פרויען. אין אלע פענסטער פון די גרעסטע פאטאגראפער פון אלעקסאנדריא און קאאירא, זיינען געווען ארויסגעשטעלט די בילדער פון די הויפט אנפירערנס פון דער עגיפטישער פרויען באוועגונג. די אנפירערנס לאזן זיך פאטאגראפירן און ארויסשטעלן זייערע פאטאגראפיעס אין די פענסטער, ניט אזוי צוליב דער ארויסשטעלונג פון זייער בילד שיינהייט, ווי צוליב דערציאונג צילן. ווארים די עגיפטישע פרוי איז דאך צוגעוואוינט צו טראגן די "האבארא" אויפן פנים. און פאטאגראפירן זיך איז דאך פארבאטן. און דורך דעם, וואס די עגיפטישע אנפירערנס פון דער פרויען באוועגונג האבן זיך פאטאגראפירט, האבן זיי דעמאנסטראטיוו געוויזן פאר דער וועלט, אז די מאדערנע פרויען פון עגיפטן האבן זיך שוין באפרייט פון די אלטע מנהגים.

ווער זיינען די גאר וויכטיקסטע אנפירערנס פון דער באוועגונג פאר פאליטישער פרייהייט און מענשלאכער ווירדע? די הויפט אנפירערן פון דער גאנצער באוועגונג איז די בארימטע ספאפיע האנעק. דאס איז די אלמנה פון דעם הויפט אנפירער פון דער גאנצער נאציאנאלער באוועגונג אין עגיפטן — די אלמנה פון זגלול־פאשא.

ביי איר אין הויז קומען פאר די וויכטיקסטע פאליטישע בעראטונגען, אויך נעמט זי אפט אויף, ניט נאר פרויען דעלעגאטקעס, נאר אויך וויכטיקע מענער דעלעגאציעס, אפילו הייליקע גייסטלאכע. און זי רעדט מיט זיי פראנק און פריי און קיין שום סימן פון קיין שלייער־צודעק אויף איר פנים.

די צווייטע אנפירערן נאך זאגלול פאשאס פרוי, איז די בארימטע שיינהייט האדא שאראוי, זי איז דאס די פרעזידענטן פון דער פרויען ארגאניזאציע. זי שטאמט פון א גרויסן און אריסטאקראטישן און אלטן פאמיליען יחוס, פון לויטער גרויסע פאשאס. אויך זי טראגט שוין, נאטירלאך, ניט קיין שלייער־צודעק אויף איר פנים.

א דריטע וויכטיקע אנפירערן פון דער פרויען־באוועגונג איז די ניט ווייניק בארימטע מאדאם "ניפטא כאטים". זי איז א טעטיקער מיטגליד פון דער עקזעקוטיווע פון דער פרויען ארגאניזאציע. די דאזיקע פרוי האט זיך נאך אבער ניט גענצלאך באפרייט פון דעם אלטן מנהג און זי טראגט נאך איר "האבארא" אויף איר פנים. זי טראגט אים אבער שטארק רעפארמירט: איר שלייער־צודעק איז נאר ביזן מויל — ניט מער.

א וויכטיקן פלאץ אין דער עגיפטישער פרויען באוועגונג פארנעמען אויך די בארימטע צוויי שוועסטער "אידא" און "נריע". די טעכטער פון "מארקאסענא־בעי", וועלכער איז זייער אן אנגעזעענער אדוואקאט אין עגיפטן. אנגעזעענער אדוואקאט אין עגיפטן. שוין פאלשטענדיק אייראפעאיזירט. זיי גייען שוין געקליידעט לויט דער לעצטער פאריזער מאדע. זיי קאנען שוין אויסגעצייכנט גוט אייניקע אייראפעאישע שפראכן, הויפטזעכלאך פראנצויזיש, ענגליש און איטאליעניש.

ניט קיין קליינע ראלע איז דער פרויען באוועגונג שפילט אויף די פרוי פון "יוסף בי גהאלי". אויך זי קליידעט זיך שוין האלב אייראפעאיש, אן א שלייער־צודעק אויף איר פנים. זי טראגט נאר דעם "האבארא" שלייער־צודעק עטוואס אויף די שיינע האר פון איר קאפ.

פון די איבעריקע פרויען קעמפערינס און אנפירערנס מוז דערמאנט ווערן אמווייניקסטן די פאלגנדע: מאדאם "וואצעף ביטרים נהאלי", מאדאם הילדא פאנוס, "מאהאמעד ביי־צידקו", "טעניע ריאזאו ראיצו".

וועגן דער צווייטער מאדאם 'הילדא דאנוס", מוז אבער באמערקט ווערן אז זי איז די פרוי פון רי־פנוס. די הילדא איז די פרוי פון רי פנוס: די הילדא איז נאר, אן אמת'ע אמעריקאנערן. זי האט זיך צופעליק באקאנט מיט א סטודענט פון עגיפטן, וואס האט שטודירט מעדיצין אין אן אמעריקאנער קאלעדזש אין הילדאס געבורט שטאט — באלטימאר.

זי איז דאמאלסט נאך גאר א יונג מיידל געווען — קוים פופצן יאר. אין עטלאכע יאר ארום, ווען דער עגיפטישער חתן אירער האט פארענדיקט זיין שטודיום, האט זי מיט אים געהייראט און זי איז געווארן די פרוי פון דאקטאר דיא־פאנוס.

מאהאמעד בעי צידקו איז אויך א פרוי פון א דאקטאר. די דאזיקע פרוי "די שיינע אנונא" טראגט שוין אויך ניט מער קיין שום "האבארא" אויף איר פנים. זי גייט גענצלאך אייראפעאיש געקליידעט. אגב פארט זי נאך כמעט יעדן יאר אין די אייראפעאישע לענדער צו זעען און שטודירן דאס אייראפעאישע לעבן.

ענלאכעס צו דער פרוי אנונא דאקטאר מאהאמעד בעי צידקו קאן מען זאגן וועגן דער מיידל טעניע ריאזא־פאשא. אויך זי גייט געקליידעט אין אייראפעאישע קליידער. זי טראגט שוין מער ניט קיין שלייער און זי נעמט זייער א טיכטיקן אנטייל און דער פרויען באוועגונג.

אין אלגעמיין האט שוין דאס נייע יונגע עגיפטן ארויסגעגעבן א גרויסע צאל מערקווירדיקע פרויען קעמפערנס. אויף די גאסן פון קאאירא, אלעקסאנדריא און א. וו. איז שוין איצט מער קיין סענסאציע ניט צו זעען ווי אן עגיפטישע פרוי שטייט אויף אן עפנטלאכן פלאץ און רעדט, רעדט באגייסטערט און טאלאנטפול פאר די גרויסע מאסן מענער און פרויען, וואס קלייבן זיך ארום איר.

די פרויען באוועגונג האט שוין געבראכט דערצו, אז מען קאן שוין איצט זעען ווי יונגע עגיפטישע מיידלאך פון די חשוב'סטע באלעבאטישע

(שלוס אויף זייט 5)

מיר דאנקען אייך פאר אייערע העפלאכע באציאונגען אין דער פארגאנגענהייט.

מיר שלאָגן אייך פאָר: —

אז איר זאלט פערזענלאך אויסדריקן אייער חנוכה באגריסונג צו פריינט און קרובים אין ווייטע פונקטן — דורכ'ן טעלעפאן

◆◆◆◆

מאניטאָבא טעלעפאָן סיסטעם

Manitoba Telephone System

די מוזיקאלישע מתנה

גלענצנדער אויסוואל פון גרענד פיאנאס ביז רעקאָרדס--מויל אָרגאנס ביז דער נייער קאָלומייר!

די מאָדערנע היים האט אָנגעהויבן צו באטראכטן מוזיק אלס א נויטווענדיקייט! עס פארשאפט א סך פארגעניגנדיקע שטונדן פאר די דערוואקסענע מיטגלידער פון דער פאמיליע. אין צוגאב צו דעם, איז דא א שטענדיק־פארגרעסערטער געפיל, אז מוזיק איז אזוי וויכטיק פאר א קינדס בילדונג אזוי ווי לייענען, שרייבן און אריפמעטיק.

איז דען פאראן א בעסערע געלעגנהייט און גינסטיקערע צייט ווי חנוכה צו פארטראכטן זיך וועגן דעם ענין פון מוזיק פאר דער היים? זיכער די מוזיקאלישע מתנה—עפעס וואס וועט צופרידנשטעלן יעדן מיטגליד פון דער פאמיליע—איז א ערהאבענער אופן צו אויסדריקן דעם חנוכה גייסט.

מייסאן און ריש גרענד פיאנאס

קאָלאָניאל מאָדעל—דעזיינד פאר מעסיקער סייז רום

ווען פראנץ ליסט האט געשפילט אויף איינער פון די מייסאן און ריש אופרייט פיאנאס איז ער אזוי באאיינפלוסט געווארן פון דעם אינסטרומענט, אז ער האט געבעטן צו פראדוצירן א גרענד מאָדעל. שפעטער, ווען א מייסאן און ריש גרענד פיאנא איז צו אים געשיקט געווארן פון טאראנטא, האט ער געשריבן צו דער קאמפאני: "די מייסאן און ריש גרענד פיאנא וועלכע איר האט מיר געשיקט איז וואונדערבאר, גלענצענד, אומפארגלייכבאר".

דעם גרויסן מייסטער'ס ענטוזיאזם פאר די מייסאן און ריש פיאנאס ווערט פארגעזעצט צו זיין אן אינספיראציע צו זייערע בויער. די איינע באצייכנט איז אין א וואלנאט־פינישד קאלאניאל קייס, פראכטפול אין באצוג צו דער ליין, פערפעקט פראפארציאנעל. זי באזיצט די קאנסטרוקטיווע פיטשורס וואס האבן אויסגעצייכנט די בארימטע פיאנאס פאר איבער א האלבן יארהונדערט. דער פרייז מיט בענטש $1,000.00. סקעטש איי.

פיאנא סאלאן, זיבעטער פלאר, סאוט

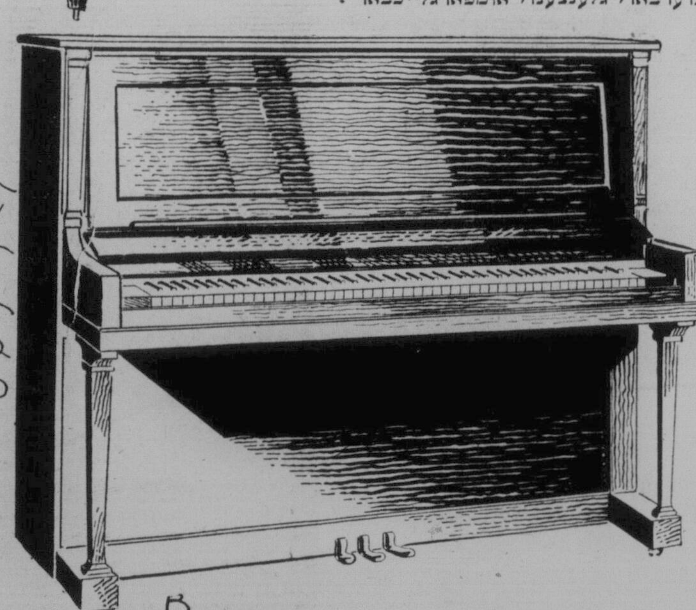

מייסאן און ריש אופרייט פיאנא

נייסטער מאָדעל אין דעם דאזיקן פאפולערן סטייל

די מייסאן און ריש ווערט אנגערופן "די פיאנא מיט א נשמה". עס איז פארשטענדלאך פארוואס מען געפינט מאמענטאל א קארד אויף דעם דאזיקן מאָדעל — באמערקט די זיכערע, לייכטע עקשאן, די אויסגעצייכנטע קלארקייט און טיפקייט פון טאן. עס איר מאָדערנע־אין דעזיין — די פיינע און קלאסישע איינפאכקייט פון איר קייס איז א פארגעניגן פאר'ן אויג.

די קאלאניאל סטייל וועט שייני הארמאניזירן מיט כמעט יעדן טייפ פון פורניטשורס. די פראפארציעס — 5 פוס 2 אינטשעס אין דער לייננ און 4 פוס 2 אינטשעס אין דער הויך — זיינען פאסנד פאר קלענערע צימערן. אין סאטין וואלנאט פיניש. פרייז, מיט בענטש $570.00 (סקעטש בי.)

פיאנא סעקשאן, זיבעטער פלאר, סאוט

די קאָלומייר

ראדיקאל אונטערשיידענע ראדיא ביי וועסטינגהאוז

עס זעט אויס ווי א שיינער זייגער — דאך איז עס א פול־סייז ראדיא אין יעדער הינזיכט! דער טאן איז פול, רייך און צארט. די גאנצע קלאנג רעפראדוקציע איז וואונדערבאר נאטירלאך.

די קאלומייר פארנעמט בלויז איין סקווער פוס פון פלאר פלאץ, מאכנדיק עס אויסגעצייכנט פאר קלענערע היימען און אפארטמענטס. אלע קאנטראלערס, מיט פרעזשעקשאן טייפ דייעל קאליברייטעד אין קילאסייקלס, זיינען ארענזשירט פאר באקוועמער ארם טשער אפערירונג. מען זעט זיי כמעט ניט, חוץ דער אפערייטאר. דער מאָדעל איז אויך איינגעריכטעט מיט א פינקטלאכן ניו הייוועך־וועסטינגהאוז עלעקטריק זייגער.

פרייז $129.50 (סקעטש די.)

ראדיא סעקשאן, זיבעטער פלאר, סאוט

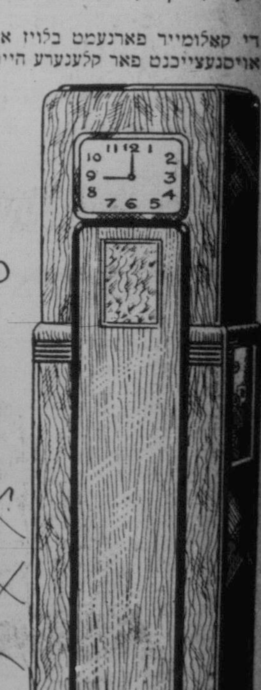

בראָנזוויק ראַדיאָ

דער נייער לאָנג־און־שאָרט וועיוו מאָדעל

א ראדיא וואס איז פּעאיק אויפצוכאפן ניט בלויז רעגולערע לאנג־וועיוו בראדקעסט פון אמעריקאנער סטיישאנס, נאר אפט פון אויסלענדישע שארט־וועיוו סטיישאנס איבער דער גאנצער וועלט.

יעדער טייל פון דעם אינסטרומענט איז פערפעקט און וויסנשאפטלאך קאארדינירט צו געבן פילקאמענע פערפארמענס — אן עכטע קלארע, ריינע, פארטרויענסווערטע אינטערפרעטאציע פון ווערטער און מוזיק. דער סירקויט איז אן 11־טיוב סופערהעטעראדיין מיט נייסטע סקרין־גריד וואריאייבל־מו און פענטאד טיובס. דער שיינער האיבאי קעבינעט איז פון באט וואלנאט, אטראקטיוו גראווירט און געפאלישט. פרייז, מיט טיובס $299.00 (סקעטש סי.)

רעדיא סעקשאן, זיבעטער פלאר, סאוט

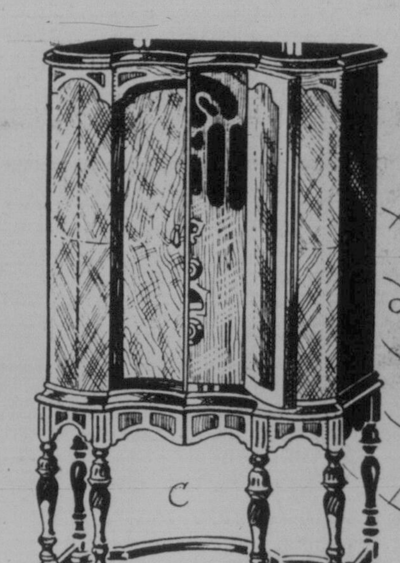

פארלייגנגערטע טערמינען פון צאלונגען דערגרייכבאר.

דער פארלייגנגערטער אפצאל פלאן קאן גענוצט ווערן אין איינקויפן ראדיאס און פיאנאס, מיט ספעציעלע דעפאזיט טערמס און אויסגעברייטערט עמאנאטלאכע צאלונגען דערגרייכבאר אויף פיאנאס.

THE T. EATON Co LIMITED

גרעסטער זויצלינג צווישן די רביים

פון מנשה אונגער

דאס גאנצע חסידות פון מערב און מיטל גאליציע שטייט ביז הייגטיקן טאג אונטער דער השפעה פונם ראפ־שיצער חסידות, וואס איז געגאנגען אויף א גאנץ אנדער דרך, ווי דאס חסידות פון די באגרינדער פון דער חסידישער שיטה אין גאליציע, דער רבי אלימלך פון ליזשענסק. דעם ליזשענסקער דרך האט אין זיך געהאט א סך שפורן פון אסקעטיזם, פלעגט זיך אפגעבן מיט סיגופים, תעניתים און אפריכטן גלות. דאס ראפשיצער חסידות ווידער האט פארמאגט דריי הויפט עלעמענטן: לומדות, נגינה און חכמה, דער עיקר אבער איז געווען חכמה; און ניט בחנם האט מען דעם ראפשיצער רבי'ן גערופן: "דער חכם פון די רביים".

נאך ביז היינטיקן טאג וועט א חסיד אין גאליציע לויבן זיין רבי'ן דערצו, וואס ער זינגט שיין, פארפאסט אליין נגונים און זאגט א גוט גלייכווערטל, א שיין הלצה'לע. דאס איז דער דריטער איינפלוס פון ראפשיצער חסידות.

און מערקווירדיג: גראד דער ראפ־שיצער רבי, וואס האט געשטאמט פון בלוין נאונים און מיוחסים, האט זיך געהאלטן מער פאר א פאלקס מענש, ווי אנדערע רביים, נאענט צו די ארי־מע שיכטן פונם פאלק. און דעם דאזיגן כאראקטער שטריך קאן מען נאך זעען ביז היינט ביי די ראפשיצער איינזיקלאך. בעת, למשל, די סאריגער רער איינזיקלאך, ווען זיי ווערן "קאר־ליע", נייען ארויס לתרבות־רעה אין ווילן מער נישט זיין קיין רביים. — ווערן זיי ווידער אריסטאקראטן, עפע־נען באנק הייזער, און אפילו די ארי־מע פון זיין: די, וועלכע האבן נישט קיין געלט צו עפענען געשעפטן, נע־מען זיך צו אזעלכע מסחרים ווי אז פאסן פאר אפגעקומענע אריסטאקראט־טען — ווערן די ראפשיצער איינזיק־לאך, ווען זיי וואהרן פון זיך אראפ דעם רבי'שן יאך "אויסגעמישט" מיט דעם פאלק, שוין היינט זיינען פאראן ראפשיצער איינזיקלאך, וואס זיינען פשוט'ע חלומים אין ארץ־ישראל, נע־הערן צו פארשיידענע ארבעטער פאר־טיינען און איין איינזיק, ווען הייסט טאקע אזוי ווי דער ראפשיצער רבי (נסתלי) פארגעסט שוין איצט א עולם פון דער ווייטן מעשה, ווען דער רבי'ן חכ־מות — האט מען פון זיין מיטער־מוט.

דאריבער האט דער ראפשיצער אויפן ארט געענטפערט:

— דער רבי איז דאך געשטאנען "שמונה עשרה" א יאר מיט א מיטוואך. איז דאך שוין אדיבער דער זמן.

עס וועט זיין אינטערעסאנט אי־בערצוגעבן א רייע ווערטלאך פתם ראפשיצער רבי'ן, געגלעכ גיבן א באג־גריף וועגן זיין כאראקטער. א טייל פון זיי זיינען נאך אפילו ניט פאר־שריבן געווארן אין די חסידישע ספ־רים, נאר ווערן דערציילט צווישן די חסידים.

דער ראפשיצער האט זייער פיינט געהאט א "חסיד א נאר". ער פלעגט זאגן:

— ווען איך וועל זיין אויפן עולם האמת און זעען ווי מען פירט א נאר אין נאך אים, גייען נאך דרייצן "שעמברייגער" (אפשר "שענברונער", לויט דעם עסטרייכישן קייזערס וואוין ארט לעבן ווין) ברישקעס מיט ער־לם הבא, וועל איך אליין נאכלויפן און שרייען: — נאר בלייבט נאר!!!

* * *

— איך האב נישט אזוי מורא פארן גיהנום — האט דער ראפשיצער אמאל זיך צו ברייט. די רבי'צן האט אבער די פיש יא געוואלט קויפן, פרייטאג צו־נאכטס, ווען מען האט דערלאנגט די פיש צום טיש, האט ר' מענדעלע געבעטן, מען זאל אים געבן די לע־בער פון דער פיש. די קלוגע רביצ'ן האט גלייך געענטפערט מיט דער גמרא:

— במקום שיש חלול־השם, אין חולקים כבוד לרב (דער פיש איז דאך מען ניט אפגעבן קיין כבוד אפילו א רב). די רביצ'ן האט אבער אין דעם פאל אויסגעטיישט דאס ווארט כבוד אזוי כבד — וואס איז דער מייטש: לעבער. דאס הייסט: — אז די חאסט מורא פאר חלול־השם, קומט דיר שוין ניט קיין כבד (לעבער) . . .

איר זון, דער ראפשיצער רבי, ר' נפתלי צבי הורוויץ, וועלכער האט פון איר גע'ירשנ'ט די חכמה, האט אייג־נעפירט אין זיין חסידות די הלצה און ער האט דערמיט געגעבן דעם דאזי־מאלסטדיקן ארימען אידן א מעגלאכ־קייט איבערצוטראגן די אלע צרות, וואס ער האט געהאט אויסצושטיין פון דעם ריינן פוילישן פריץ.

אויף זיי ווייט דער ראפשיצער האט זיך נישט געקאנט אפזאגן פון זיינע ווערטלאך באוויזן אזא פאקט:

איין מאל האט צו אים געוואגט דער רבי זיינער, דער "חוזה", פון לובלין:

— ראפשיצער רבי, נעמט אויף ז נישט צו זאגן הלצות א יאר צייט, און איך וועל אייך איבערגעבן מיינע

— גוט, — האט דער ראפשיצער געענטפערט — איך נעם אויף זיך א גאנץ יאר נישט צו זאגן קיין ווערט־לאך.

דעם זעלבן טאג צו מנחה, וועו דער "חוזה" האט זיך אויסגערוקט פון "שמונה עשרה" האט ער געזעגט, ווי דער עולם האלט זיך ביי די זיינען פון געלעבטער. דער "חוזה" האט פאר־שטאנען, אז דער ראפשיצער האט שוין ווידער געזאגט א ווערטל, האט ער אים צוגערופן און געפרעגט, פאר־וואס ער האט זיך ניט געקאנט איינ־האלטן:

— איר האט דאך מיר צוגעזאגט א יאר צייט נישט צו זאגן קיין חכ־מות — האט ער מחרים געווען.

דאריבער האט דער ראפשיצער אויפן ארט געענטפערט:

— דער רבי איז דאך געשטאנען "שמונה עשרה" א יאר מיט א מיטוואך. איז דאך שוין אדיבער דער זמן.

עס וועט זיין אינטערעסאנט אי־בערצוגעבן א רייע ווערטלאך פתם ראפשיצער רבי'ן, געגלעכ גיבן א באג־גריף וועגן זיין כאראקטער. א טייל פון זיי זיינען נאך אפילו ניט פאר־שריבן געווארן אין די חסידישע ספ־רים, נאר ווערן דערציילט צווישן די חסידים.

דער ראפשיצער האט זייער פיינט געהאט א "חסיד א נאר". ער פלעגט זאגן:

— ווען איך וועל זיין אויפן עולם האמת און זעען ווי מען פירט א נאר אין נאך אים, גייען נאך דרייצן "שעמברייגער" (אפשר "שענברונער", לויט דעם עסטרייכישן קייזערס וואוין ארט לעבן ווין) ברישקעס מיט ער־לם הבא, וועל איך אליין נאכלויפן און שרייען: — נאר בלייבט נאר!!!

* * *

— איך האב נישט אזוי מורא פארן גיהנום — האט דער ראפשיצער אמאל בכבוד'יקן ארט און די עקסטרעם ראַ־דיקאלע ארבעטער רייען.

פון וואנען האט זיך צום ראפשי־צער רבי'ן געזומען אזוי פיל חכמה? אויף דעם עניטערן די חסידים, אז ער האט דאס געי'רשנ'ט פון זיין מיטער ביידע, די יונגסטע טאכטער פון דעם גרויסן מאן, ר' איציקל האמבורגער, וועלכער איז געווען צום ערשט רב אין בראד, דערנאך אין די דריי באר־דימטע קהלות: אלטאניי, האמבורג, וואנדסבע (אח"ן).

ווען דער חכמה פון זיין מיטער ביידע ווערן דערציילט זייער א סך ווערטלאך צוליש די חסידים, וואס באוויזן, אז זי איז געווען נאר א גרויסע מלמודת.

אזוי ווערט דערציילט, אז דעם ערשטן שבת נאך איר חתונה, בעת דאס יונגע ווייבל איז צוריקגעקומען פון שול (ביז היינט איז נאך פאראן דער מנהג אין א סך מקומות, אז דעם ערשטן שבת נאך דער חתונה פירן ווייבער די כלה אין שול אריין) האט דער פאטער זי געפרעגט, ווי זי האט זיך געפילט אין גאטעס הויז צום ערשטן מאל אין איר לעבן. די יונגע כלה האט שנעל געענטפערט מיטן פסוק פון תהלים:

"שמחתי באומרים לי בית ד' נלך". אין זי האט דעם פסוק אזוי אויסגע־מיטשט — שמחתי, איך האב זיך געפרייט, באומרים לי, ווען מען האט מיר געזאגט: — הרי את מקודשת לי: בית ד' נלך, אז איך קאן שוין גיין אין גאטס הויז אריין (א מיידל האט ניט געטארט גיין אין שול אריין).

— אמאל — דערציילן די חסי־דים — ווען איר מאן ר' מענדעלע איז שוין געווען לינסקער רב, האט א פר־שער ארייגגעבראכט פרייטאג א גרוי־סע פיש צו פארקויפן. ר' מענדעלע האט נישט געוואלט די פיש קויפן, ווייל עס וועט ארויסקומען א שטיקל חלול־השם ביים פראסטן המון. דער (נסתלי) פארגעסט שוין איצט א עולם פער, וואס דוד האט געקראגן אויף זיין גאבעלן פארשלאג.

היינט שטעלט זיך שוין פאר וויפיל מענשן בלוט עס ווערט איצט פארגאסן מאסע דורך מענשן אליין? זאל אפי־לו דאס זיין אין גאמען פון אידעאל, אבער בלוט איז דאך דאס. טא פרעג איך אייך, וואס פאר א מיוחסים זיי־נען מיר? און מיט וואס שטייען מיר העכער פון חיות און פארוואס זאלן מיר זיך באטראכטן אלס העכער פון זיי. האבן דאך שוין לאנג אונזערע חכמים געזאגט: וכותר אדם בן הבה־מה אין — ניטא קיין חילוק צווישן דעם מענשן און דער בהמה.

(..)

זעקס ארעסטירט פאר פאר־שווערונג אויפצורייסן טעלע־פאנען אין מאדריד

מאדריד, דעצ. 9. — די פאליציי האט דא ארעסטירט זעקס פערזאן, אין פארבינדונג מיט א פארשווערונג אויפצורייסן די טעלעפאן סטאנציעס פון שטאט מיט באמבעס.

א צאל באמבעס אין אנטדעקט גע־וואר, און איינע פון זיי האט עקס־פלאדירט אין א טעלעפאן אפיס, פאר־ארזאכנדיק אביסל טארן.

די פאליציי באשולדיקט די "אנאר־כיסטן" אין דער פארשווערונג.

מאן, פארבאנד דערזון, רט ריזיקן וואוקס פון באפעלקע־רונג

מאסקווע, דעצ. 9. — דער דעמא־גראפישער אינסטיטוט פון דער פאר־וועטישער וויסנשאפטלאכער אקאדע־מיע שאצט אפ, אז ביים יאר 1950 וועט די באפעלקערונג פון סאוועטן פארבאנד דערגרייכן דעם קאלאסאלן ציפער פון 240 מיליאן.

האט דער מענש וואס צו שטאלצירן קענען דער היה

(שלוס פון עדיטאריעל זייט)

היינט שטעלט זיך שוין פאר וויפיל מענשן בלוט עס ווערט איצט פארגאסן מאסע דורך מענשן אליין? זאל אפי־לו דאס זיין אין נאמען פון אידעאל, אבער בלוט איז דאך דאס. טא פרעג איך אייך, וואס פאר א מיוחסים זיי־נען מיר? און מיט וואס שטייען מיר העכער פון חיות און פארוואס זאלן מיר זיך באטראכטן אלס העכער פון זיי. האבן דאך שוין לאנג אונזערע חכמים געזאגט: וכותר אדם בן הבה־מה אין — ניטא קיין חילוק צווישן דעם מענשן און דער בהמה.

זעקס ארעסטירט פאר פאר־שווערונג אויפצורייסן טעלע־פאנען אין מאדריד

מאדריד, דעצ. 9. — די פאליציי האט דא ארעסטירט זעקס פערזאן, אין פארבינדונג מיט א פארשווערונג אויפצורייסן די טעלעפאן סטאנציעס פון שטאט מיט באמבעס.

א צאל באמבעס אין אנטדעקט גע־וואר, און איינע פון זיי האט עקס־פלאדירט אין א טעלעפאן אפיס, פאר־ארזאכנדיק אביסל טארן.

די פאליציי באשולדיקט די "אנאר־כיסטן" אין דער פארשווערונג.

מאן, פארבאנד דערזון, רט ריזיקן וואוקס פון באפעלקע־רונג

מאסקווע, דעצ. 9. — דער דעמא־גראפישער אינסטיטוט פון דער פאר־וועטישער וויסנשאפטלאכער אקאדע־מיע שאצט אפ, אז ביים יאר 1950 וועט די באפעלקערונג פון סאוועטן פארבאנד דערגרייכן דעם קאלאסאלן ציפער פון 240 מיליאן.

Hudson's Bay Company.
INCORPORATED 2ND MAY 1670.

די איינקויף אגענטן פון דזיען פיטערווארג פאר דער האדסאנ'ס בעי קאמפאני אין וואנקאווער, עדמאנטאן, רעדזשיינע, סאסקאטון, פרינס אלבערט, ווינניפעג, די פעס, טאראנטא, נאדט בעי און מאנטרעאל,

דריקן אויס צו זייערע אידישע פריינט די בעסטע וואונשן פאר

א פרייליכן חנוכה

אין אלע אייערע

חנוכה געבעקסן

נוצט

פיזריטי מעל

עס מאכט "מ ע ר ברויט און ב ע ס ע ר ן ברויט"—און בעסערע פייסטרי אויך.

PURITY FLOUR
98 Lbs.
WINNIPEG BRANDON MILLS AT GODERICH CALGARY EDMONTON
PURITY FLOUR

מעל פערפעקשאן פאר אלע צוועקן

מאנופעקטשורד ביי

The Western Canada Flour Mills Co., Ltd.

"Millers to the People"

WINNIPEG, MANITOBA and CALGARY, ALBERTA

שיינע מתנות פאר חנוכה...

אט איז אן אויסוואל פון עלעקטרישע ארטיקלען וואס זיינען זייער אנגעמבאר אלס מתנות. קומט אריין אין אונזערע שאורומס און זעט פאר זיך זעלבסט די מערקווירדיקע ווערטן וואס מיר האבן אויף דער אויסשטעלונג.

עלעקטרישע פרעסלאך

מיר פארקויפן אזעלכע באדימטע סארטן ווי האטפאינט, וועסטינגהאוז, יוניווערסאל. דאס זיינען זייער נוצלאכע מתנות.

פון $3.75

וואפל אייראנס

באטראכט נאר ווי באקוועם עס איז צו קאנען מאכן געשמאקע וואפלס גלייך אויף אייער טיש! מיר האבן א פולשטענדיקן אויסוואל צו פריינן

פון $9.85

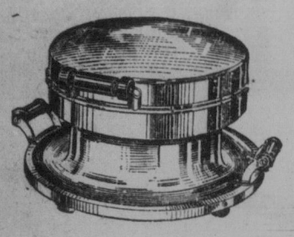

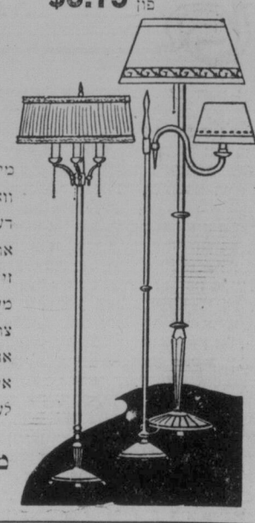

לאמפן!

מיר האבן א גרויסן אויס־וואל פון די פיינסטע מאר־דעלן אין פלאר, ברידזש און טיש לאמפן. די שיידס זיינען פראכטפול שיין און מיר רעקאמענדירן אייך צו זעען די דאזיקע אויסשטעלונג ביי אייער ערשטער גע־לעגנהייט.

מעסיקע פרייזן

פלעשליימס, פון — — — — — — — — $1.25
הימידיפייערס, פון — — — — — — — — $14.50
דעסק לאמפן, פון — — — — — — — — $4.35
סאלדערינג אייראנס, פון — — — — — — $2.50
קאפע פערקוליטארס, פון — — — — — — $7.65
היטינג פעדס, פון — — — — — — — — $4.75
קוילינג אייראנס, פון — — — — — — — $1.15
עלעקטריק טאוסטערס פון — — — — — — $2.95

טעלעפאן 131 848

City of Winnipeg Hydro Electric System
55-59 PRINCESS ST.
AND AT TRANSCONA

עלעקטרישע זייגערס

ווערן איצט געפיטשורט אין היידראַ שאר־רומס. מיר האבן זייער א פיינעם אסאָרט־מענט צו פריינן

פון $4.95

היינצמאן

היינט, אזוי ווי וועגן עס איז פריער, איז א פיאנא דער ריכטיקער אינסטרומענט פאר דער היים — וואו נאר מענשן געפי־נען זיך וועט איר געפינען א פיאנא — זעט אונזער אויסשטעלונג פון היינצמאן פיאנאס — מיר וועלן אראנזשירן א בא־קוועמען טערמין פלאן — אויב איר האט אן אלטע פיאנא וועלן מיר עס אנגעמען אין טרייד.

WINNIPEG PIANO CO LTD 333 PORTAGE AVE.

לעזט און פארשפרייט דאס אידישע וואָרט

דער קלוגער פוגל זאגט בלויז נאך וואס אלע ריידן וועגן דעם ווער עס האט אויסגעפרובירט די באדינונג פון

"אור קאנט אויפשלאגן אונזער קרים אבער איר קאנט ניט ביטן אונזער מילך".

מאדערן דייריס

לימיטעד

א הנכה באגריסונג צו אלע אידישע פריינט—וועמען מיר בעטן

אנצונעמען די באהויפטונג פון אונזער געפעדערטן גאסט—וואס

איז דער ארויסצייגנדיקער פאקט אין דער צושטעלונג פון מילך

אין אונזער שטאט.

טעלעפאן 201 101

MODERN DAIRIES LTD.

— אהא, אזוי שווער איז צו זיין א רבי אין טאג? און איך מוז טראגן דעם עול מיין גאנצן לעבן! — האט דער ראפשיצער געענטפערט.

* * *

דער ראפשיצער רבי האט געהאט א חסיד, וועלכער האט געוואלט אריינ־לייגן אין אלע מעשים וואס דער רבי האט געטאן, עפעס א גרויסע כונה.

אין מאל איז דער חסיד אריין צום רבי'ן פרעגן, פארוואס דער רבי שנידט זיך אפ די נעגל פרייטאג ערשט נאך דער מקוה. דער רבי האט דעם חסיד געענטפערט, אז אין דעם שטעקן נאר א גרויסע זאך, וואס ער קאן אים אזוי לייכט נישט זאגן, נאר דעם מאל, ווען ער איז געקומען צום רבי'ן זיך געוואלט מתודה זיין, ארויס־נעמען ביים רבי'ן א תשובה, אבער ער האט זיך תמיד געשעמט דעם רבי'ן צו דערציילן.

ביז איין מאל האט ער זיך פאר־טרייט פאר איינעם פון זיין שטעטל, און יענער האט אים געגעבן אן עצה, ער זאל אריינפאהרן צום רבי'ן אין א וואכנדיקן טאג און אים זאגן, אז ער איז ספעציעל געקומען צופאהרן, ווייל א פריינט זייער פון שטעטל האט גע־טאן אזא און איא עבירה און ער שעמט זיך אליין צו קומען צום רבי'ן דער־ציילן — האט ער אים געשיקט פאר א שליח.

דעם חסיד איז די עצה זייער גע־פעלן געוואהרן און ווען ער איז אריינ־געקומען צום ראפשיצער רבי'ן אין שטוב, האט דער אים מיט פארוואונ־דערונג געפרעגט, וואס ער איז אין א פראסטן מיטוואך צו אים געקומען, נישט ווי זיין סדר איז. דער חסיד האט דעם רבי'ן אלץ דערציילט, אזוי ווי זיין פריינט האט אים גע'עצה'ט: אז ער איז געקומען אין אן ענין פון זיינעם א פריינט, וואס שעמט זיך אליין צו קומען . . .

— א איד, א שוטה — האט דער ראפשיצער געענטפערט — צו וואס האט ער געדארפט דיך שיקן? ער האט דאך געהאט אליין קומען און זאגן, אז עס האט אים געשיקט זיי־נער א פריינט! . . .

* * *

— נאר איין מאל — דערציילן די חסידים — איז אימיצער ביינעקומען דעם ראפשיצער אין זיין חכמה, דאס איז געווען א קליין אינגל פון א מנהג איז ביי אים געווען, קיינמאל האבן זיי דערזען א יענער, זיינען זיי זיך צעלאפן, בעת'ן לויפן פרעגט די סארגע דעם הירש:

— ווען וועלן מיר זיך באגעגענען נאך אמאל?

— באלד, באלד! — האט דער הירש געענטפערט — באלד וועלן אונ־זערע פעלכלאך זיך טרעפן ביי דעם קירושנער . . .

די כלה און אלע מחותנים האבן זיך דאן אזוי שטארק צעוויינט, אז דער ראפשיצער רבי האט אנגעהויבן שריי־ען:

— גענוג! גענוג צעוויינט!

און —

מען האט ענדלאך געשטעלט די חו־פה . . .

דאס שטעטל האט פארמאגט פונקט א צען אידן, א מנין, חייסט עס, מיט אן אייגענעם שול און אן אייגענעם בית־הקברות.

אמאל איז דער ראפשיצער דורכ־געפאהרן דאס שטעטל, האט ער באגע־גענט א איינגעלע, פרעגט ער אים אויף א שפאס:

— צו וואס באדארפט איר דא האב־בען א שול מיט א בית־הקברות? ממה־נפשך: גלויבט איר, אז איינער פון אייך וועט אמאל שטארבן — דארפט איר דאך ניט קיין שול, ווייל איר וועט דאך דאן נישט האבן קיין מנין. גלויבט איר ווידער, אז קיינער פון אייך וועט ניט שטארבן, טא צו וואס דארפט איר האבן א בית־הקב־רות?

— פארשטייט איר, פעטער — האט אים אינגל געענטפערט — די שול דארפן מיר פאר זיך און דאס בית־הקברות האלטן מיר פאר פרעמ־דע . . .

* * *

דער ראפשיצער האט אויף געקאנט מאכן וויינען, ווען מען האט עס גע־

קאמף פון אראבישע פרויען אין א"י

(שלוס פון זייט 4)

הייזער, טאנצן איצט פריי און עפנט־לאך אין די פארשיידענע קלאבס מיט אלערליי בחורים און עס ארגאניזירן זיך און עס עקזיסטירן שוין אפילו אייניקע סקאוט מיידלאך פאראייגען פון די אריסטאקראטישע טעכטער, וועלכע זיינען נאך נאר ניט לאנג גע־ווען ווי אין א הארעם פארשפארט.

אין ארץ־ישראל פירט אן דעם קאמף די ענגלישע פרוי, מיס ניוטאן, א פאר־כיסענע אנטעסעמיטקע, וואס פירט אויך אן אלע אינטריגעס און משפטים קעגן די קאלאניסטן. זי איז לעצטנס ארויסגעטראטן עפנטלאך קעגן די קא־לאניסטן אין חדרה ביים משפט פון "עפר־אט", טענה'נדיק, אז די אידישע קאלאניסטן טרייבן אראפ די בעדואי־נער פון זייער באדן. זי האט א גרוי־סען איינפלוס ביי די ענגלענדער, ווייל זי איז געווען א שפיאנקע אין דער צייט פון דער וועלט מלחמה אין זי האט א סך געהאלפן די ענגלענדער איינגעמען ארץ־ישראל.

מיט א סארגע אין וואלה, האבן זיי זיך זייער ליב באקומען, פלוצלונג האבן זיי דערזען א יענער, זיינען זיי זיך צעלאפן. בעת'ן לויפן פרעגט די סארגע דעם הירש:

— ווען וועלן מיר זיך באגעגענען נאך אמאל?

— באלד, באלד! — האט דער הירש געענטפערט — באלד וועלן אונ־זערע פעלכלאך זיך טרעפן ביי דעם קירושנער . . .

די כלה און אלע מחותנים האבן זיך דאן אזוי שטארק צעוויינט, אז דער ראפשיצער רבי האט אנגעהויבן שריי־ען:

— גענוג! גענוג צעוויינט!

און —

מען האט ענדלאך געשטעלט די חו־פה . . .

ס'איז די העכסטע צייט

ס'איז שוין די העכסטע צייט, אז מער באלעבאסטעס זאלן אויסגעפינען ווי לייכט עס איז צו האלטן ווייסע סינקס ריכטיק ווייס . . . ניט אפרייבנדיק דעם גלאנציקן אויבערפלאך דורך נוצן גראבע, זאמדיקע קלינערס.

ווייל עס איז דאָ איין קלינער וואס קראצט קיינמאל ניט — באן אמי. אבער וואס עס טוט צו שמוץ, פלעקן און טונקעלע צייכנס! זיי פארשווינדן — און אויך זייער פלאך קומט גלאנץ און שיין! און באן אמי לאזט קיינמאל ניט איבער קיין ברודיקע פעטקייטן — פארשטאפט קיינמאל ניט די רערן — מאכט קיינמאל ניט רויט און פארגרעבט ניט אייערע הענט.

שניי־ווייסע באן אמי פאודער (דער ריכטיקער קלינער פאר באד טאבס אויך) קומט אין א גוטער־סייז, באקוועמער קען וואס זיפט זיך פון אויבן. עס איז גוט צו נוצן — און מאכט זאכן צו שמעקן ריין. ווערט פארקויפט אין אלע גראסערי סטארס.

Bon Ami
POWDER & CAKE

געמאכט אין קאנאדע

נידעריקע עקסקורסי'ע פעירס
צו
איסטערן קאַנאַדע

נעמט אייער ווינטער רייזע אין פארלויף פון דעצעמבער. פעירס זיינען א סך נידעריקער און די פריווילעגיעס פאר צוריקקערן זיך זיינען לענגער אויף טיקעטס צו מזרח קאנאדע, פון אלע סטיישאנס וויניפעג און וועסט.

צענטראל יונייטעד סטייטס

פון סטיישאנס אין סאסקאטשעוואן און אלבערטא, נידעריקע פעירס אין דעצעמבער. לימיט 3 מאנאטן.

פאַסיפיק קאוסט

וואנקאווער
וויקטאריא
ניו וועסטמינסטער

ווינטער אויפ'ן פאסיפיק — וויקטאריא — קאנאדעס אייביק גרינער שפילפלאץ. טעניס, גאלף, מאטאר, רייטן — קריסטאל נאטאריום צו שווימען און טאנצן. קומט ווען עס האלטן אן די נידעריקע ווינטער פעירס, אין פארלויף פון דעצעמבער, יאנואר און ביז דעם 4טן פעברואר.

4־טער יערלאכער
עמפרעס מידווינטער גאלף טורנאמענט
פעברואר 22 — 27, 1932

ספעציעלע רייטס אין דעם עמפרעס האטעל

פרעגט וועגן נידעריקע רייטס פאר קריסמעס און נייאר, צווישן אלע סטיישאנס אין קאנאדע

CANADIAN PACIFIC

קומט, טעלעפאנירט אדער שרייבט צו וועלכן עס איז איידזשענט, אדער צו
H. R. MATHEWSON
General Passenger Agent, Winnipeg, Man.

עס וועט זיך אייך באצאָלן צו אדווערטייזן אין "דאָס אידישע וואָרט"

זעט אונז פאר אייערע נייע בלענקעטס, קאמפארטערס, און א. ז. וו. עלעקטרישע לאמפן און סילק שיידס א ספעציאליטעט. קינדער־גארטן סעטס, טרייסיקלס, אוטאס, וועגעלאך און דאל קעריעדזשעס. טעלעפאנירט פאר אויסוואל.
DOMINION FURNITURE CO., LTD.
499 NOTRE DAME AVE. PHONE 86 195

די פאַרבאָטענע ליבע

א העכסט שפאנענדער ראמאן פון אידישן פאמיליען לעבן אין אמעריקע

פון א. ר.

(פאָרזעצונג)

צוליב דעם וואס אלע זיינען געווען פארנומען מיט זיך, האט זיך אויף קיינער ניט געכאפט, אז די מיסעס רובינזאן ווייזט זיך ניט שוין א גאנצע וואך. מען האט גאר פארגעסן אן איר און מארים האט אליין געמוזט טראגן זיין טרויער וואס איז געלעגן ווי א שווערע משא אויף זיינע פלייצעס.

עס איז געקומען דער באשטימטער טאג אין וועלכן מ'האט דערווארט סיידים קומען. דער טאג איז געווען א זוניקער, א ליכטיקער און ניט קיין זייער הייסער. עס איז שוין געווען סוף חודש יולי. עס האט זיך שוין געפילט דער אנקום פון אווגוסט. א ווינטל האט געבלאזן מיט פרישקייט דער גאלדענער ריח פון ים האט זיך פארשפרייט איבער דער גאנצער געגנט. דער הימל איז געהאנגען א בלויער, און אויסגעוואשענער. און אין הויז פון די סילווערס איז געווען אומרואיק. אלע האבן זיך דעם טאג אויפגעהויבן פריער ווי געוויינלאך. מר. סילווער האט די נאכט ניט גוט געשלאפן. ער האט אליין ניט געוואוסט צי ער האט געדרעמלט צי ער איז אזוי געלעגן מיט פארמאכטע אויגן. פאר זיינע אויגן איז כסדר געשטאנען עוועלין — זיין געליבטע, און די מוטער ון דעם מיידל וואס דארף זיך אט באלד באווייזן פאר זיינע אויגן.

ער האט זיין אמאליקע געליבטע געזעען אזוי דייטלאך, אזוי קלאר, ווי זי וואלט ווירקלאך לעבן אים געווען, און געזעען האט ער זי פונקט אזא ווי זי איז געווען מיט יארן צוריק ווען ער האט זי פארלאזן: א שלאנקע, א הויכע איז זי געשטאנען פאר זיינע אויגן איר פנים איז געווען אביסל לענגלאך נאר פול, די צוויי חן־גריבעלאך האבן מיט אזא וואונדערלאכע צארטקייט געשמייכלט צו אים. נאר אירע גרויסע ברוינע אויגן זיינען געווען פול מיט צער: וואס זשע, עס פרייט דיך דען ניט, וואס איך גרייט זיך צו ווערן מוטער?

ער האט ווידער געדיינקט די לעצטע סצענע צווישן זיי — די לעצטע נאך וועלכער ער האט זי פארלאזט און מער ניט געזעען. און איצט — איצט קומט צו פארן צו אים זיין טאכטער. עוועלינס טאכטער און זי האט גאר קיין אנונג ניט וואס זי געהער זיך אן צו אים.

דאס הארץ האט זיך אין אים צוזאמענגעדריקט. א גרוים רחמנות האט אים ארומגעכאפט צו זיך אליין און צו סיידין, וועלכע וועט זיך סוף כל סוף מוזן שיידן פון דייווידן, וועמען זי האט אזוי ליב און פארדעכטיקט ניט וואס ער איז צו איר . . .

און וואס איז געווארן פון אים אליין? וואס האט ער געמאכט פון זיין אייגן לעבן? אמת, ער איז רייך און האט צוויי געראטענע זין, אבער צי ווייסט ער דען פון גליק? איז זיין לעבן דען ניט א שטייענדיק וואסער? דאס ווייב איז קראנק, פאראומערט, איז אים פרעמד. קיינמאל האט ער דורך איר קיין פרייד ניט געגאסן. א, צי האט זי אים דען ווען עס איז געגעבן אזא גליק וואס עוועלין האט אים געגעבן? קיינמאל ניט. און ער האט קיינמאל ניט געבערגט פון ליבע צו איר, האט קיינמאל ניט געלאכט לעבן איר אזוי ווי לעבן עוועלין און וואס איז געווארן פון זיין אויסזעען? אמאל איז ער געווען יונג, שלאנק, קרעפטיק, לעבנסלוסטיק. און היינט? היינט איז ער געווארן דיק, צעגאסן, ליידעט פון רעוומאטיזם, געפינט זיך אין דארף און דאס לעבן ציט זיך ווי פון שפינוועבס.

ניין! ער איז ניט גליקלאך!

און נאך האט ער געטראכט:

ווי אזוי אבער וואלט געווען זיין לעבן ווען ער וואלט געווען חתונה געהאט מיט עוועלין? א, א גאנץ אנדער לעבן וואלט עס געווען! א לעבן פון גליק, פון פרייד, זי וואלט דאך אים געגעבן אזוי פיל פרייד. דאס לעבן וואלט געווען אינטערעסאנט.

אין מר. סילווער האט דאס הארץ געוויינט נאך גליק פון לעבן. געוויינט אויף דעם לעבן וואס איז צעשטערט געווארן. און וואס קען ער זיך איצט העלפן? לעבט זי כאטש? איז איר לעבן כאטש ניט קיין גהינום? איז איר הארץ נאך פול מיט האס צו אים?

און אויב זי לעבט, און אויב ער וועט זי איצט געפינען, וואס וועט ער איר זאגן? וואס וועט ער אליין טאן ווייטער? וויל ער איצט זי געפינען?

ער האט זיך איינגעהערט צו זיין אייגן געפיל און געוואוסט: ער בייגקט נאך איר. מיט אלע זיינע חושים בייגקט ער זי צו געפינען. וואס זשע וועט דאן זיין? ער האט זיך קיין רעכענונג ניט אפגעגעבן, און אין זיין הארצן איז אויפגעגאנגען א האפענונג, אז איצט, מיט סיידים קומען אהער, וועט ער זיך אפשר דערוויסן וועגן איר מוטער, וועגן עוועלין. ער וועט זי דאן אפזוכן, ער וועט זי זעען, און אפשר . . . אפשר איז אים נאך באשערט אביסל גליק . . .

אינדערפרי איז ער אויפגעשטאנען א בלייבער, א צעדרייטער. ער האט זיך גלייך מיטן טאג אויפגעהויבן, זיך אנגעטאן און ווען ער איז ארויס אין קארידאר און פארבייגעגאנגען די טיר פון צימער וואס מ'האט צוגעגרייט פאר סיידין — האט ער דערהערט דייווס קול פון אינעווייניק.

דייוו איז נאך פריער פאר אים אויפגעשטאנען. אויך ער האט די נאכט ניט צוגעמאכט מיט קיין אויג. אבער ניט פון צער איז עס געווען, נאר פון פרייד. אין זיין לייב האט געזונגען די דערווארטונג פונם גליק. ער איז אויפגעשטאנען באגינען, איז אראפ אין גארטן האט אנגעגרייט א גרויסן פאק בלומען און האט זיי אריינגעשטעלט אין וואזעס אין צימער, וואס איז געווען צוגעגרייט פאר סיידין. ער האט דערביי געזונגען הארציק און מיט פרייד.

מר. סילווער האט שטיל געעפנט די טיר און דערזען ווי דייוו שטייט אין מיטן צימער. שטייט אויסגעשטרעקט און באטראכט ווי אלץ איז איינגעארדנט. סילווער האט אליין ניט פארשטאנען געגוי זיין געפיל, נאר עפעס האט אים געפרייט דאס וואס זיין זון דייוו גרייט אזוי אלץ צו פאר סיידין . . . כאטש אין דעם איז געווען א גרויסע געפאר . . . כאטש דאס האט אנגעזאגט וועגן די גרויסע ליידן וואס עס וועט אויסקומען צו ליידן טאקע דייוון.

גוט מארגן, זון מיינער!

נאך קיינמאל זיינען די ווערטער "זון מיינער" געווען אזוי צערטלאך ביי מר. סילווער ווי איצט. עפעס האט ער די ווערטער ארויסגערעדט נשמה'דיק, הארציק.

דייוו איז געווען אזוי פארנומען מיט זיין טראכטן און מיט זיין דערווארטונג אז ער האט ניט געהערט דעם פאטערס אריינקומען. דערהערנדיק די ווערטער האט ער זיך א צאפל געטאן:

— א. גוט מארגן פאפא טייערער!

— ביזט שוין אויפגעשטאנען, דייוו?

— א, איך בין די גאנצע נאכט סיי ווי ניט געשלאפן.

— ניט געשלאפן?

— אפילו מיט איין אויג נים צוגעמאכט.

— פארוואס?

— פאר וואס? ווייסט ניט פאר וואס? פאר גליק!

דייוו האט זיך דערנעענטערט צום פאטער, האט גענומען רייסן מיט באגייסטערונג:

— א, ווי איך דערווארט זי . . . זי איז דאך אזא וואונדערלאכע! זי איז דאך אזא ליבע, אזא געטרייע און אזא שיינע.

— אוי שיין איז זי?

— זי איז די שענסטע אין דער וועלט!

און דייוו האט זיך אפגערוקט א פאר טריט. האט גענומען אויסמאלן איר שיינקייט. האט דערביי אויפגעציטערט: זי איז שלאנק, הויך, גראציעז, אירע ברוינע אויגן! וואס פאר א אויגן! אירע ליפן, אירע ווייסע ציין!

ער האט גערעדט מיט גרוים באגייסטערונג, און מיסטער סילווער האט געשמייכלט קוקנדיק אויף אים. אין דעם מאמענט האט ער געהאט אן אלץ פארגעסן. ער האט פארגעסן אז אייגנטלאך שטייט פאר פאר דייוון א גרויסע צערודערונג. אז א שווערער פלאנטער רוקט זיך אן אויף זיין לעבן, אז די גרויסע ליבע איז האפנונגסלאז. אין דעם מאמענט האט אין מיסטער סילווער אויפגעלעבט בלויז דער פאטער, און ער האט אויסגעהערט מיט אנטציקונג די לויב רייד וועגן זיין קינד וועגן דעם קינד, וועלכן ער האט קיינמאל ניט געזעען, וועגן זיין קינד פון זיין עוועלין, וועלכע ער האט אזוי היים אמאל געליבט און צו וועמען זיין ליבע האט איצט ווידער אויפגעוואכט.

ער האט דערביי פארגעסן צו טראכטן לאגיש. ניט פארשטאנען, אז מיט זיין האנדלונג גיט ער דייוון אונטער מוט און זיכערקייט אין זיין ליבע און דער קלאפ שפעטער וועט פאר אים זיין נאך שווערער, נאך פיינלאכער. ער האט עס איצט ניט געטראכט, ווארום איצט האט אין אים דער פאטער געוועלטיקט איבער דער לאגיק.

— דו האסט זי טאקע זייער ליב געייסט אוים!

— צי איך האב זי ליב? — א. מיין לעבן וואלט איך פאר איר אפגעגעבן! ביז אהער האב איך אליין ניט געוואוסט ווי גרוים מיין ליבע איז צו איר.

— ניט געוואוסט?

— ניט געוואוסט. ווארום: איך בין ניט זיכער געווען, אז מיין ליבע איז האפנונגספול . . . איך האב ניט געוואוסט, אז דו, מיין פאטער, ביזט אזא גוטער . . .

— וואס מיינסטו?

— א, דו פארשטייסט וואס איך מיין!

— דערקלער מיר.

— איך האב פריער געמיינט . . . איך האב געמיינט, אז איך וועל באגעגענען גרויסע שטערונגען . . . אז דו וועסט ניט דערלאזן . . . אז די מוטער וועט זיין דאגעגן . . . זי איז דאך ניט קיין רייכע . . . און דאריבער האב איך ניט געוואגט זיך נאכצוגעבן מיינע געפילן . . .

— אזוי . . .

— אבער איצט . . . ווען דו ביזט אזא גוטער . . . ווען דו האסט מיך אזוי פיין פארשטאנען . . . ווען איך האב דערפילט אז איך וועל פון דיר ניט געשטערט ווערן, האב איך זיך איצט דערוואוסט ווי גרוים מיין ליבע איז צו איר! א, איך האב זי ליבער פון מיין לעבן!

איצט האט סילווער פארשטאנען, וואס ער האט אפגעטאן. איצט האט ער באגריפן, אז ער אליין האט געהאלפן צו פארשטארקן די ליבע אין זייערע! — גאט! ער איז דערשראקן גרויסער קאטאסטראפע ווען דייוו וועט זיך מוזן אפזאגן פון דער ליבע זייניקע! — גאט! ער איז דערשראקן געווארן — עס קען דאך זיין, אז מיט זיין האנדלונג האט ער געבראכט אן אומגליק אויף דייוון? ער אליין האט הייסט עס, געהאלפן צו דעם, אז די ליבע זאל זיך אזוי צעוואקסן, און וואס וועט זיין? א?

אבער איצט איז שוין געווען שפעט. צוריקכאפן איז שוין ניט מעגלאך געווען, און דייוו האט דערוויל ארומגעכאפט דעם פאטער, האט אים גענומען קושן און האלזן:

— טייערער פאטער, איך בין דיר אזוי דאנקבאר! דו ביזט אזא פיינער! א, ווער נאך האט אזא פאטער, ווי איך! קיינער ניט! דו האסט מיך אזוי גוט פארשטאנען.

(ווייטערס קומט)

זי מוז טראָגן א שלייער וואָס זאָל צודעקן איר בלאַס פּנים

איר זעלטן שיין געזיכט איז געוואָרן אויף אייביק בלאַס ווען איר געליבטער האָט זיך אריינגעשאָסן א קויל אין קאָפּ

פון ש. וואָרעט

גאנץ אייראפע קלינגט מיט דעם נאמען פון העדי קיסלער, די בארימטע שיינהייט וועלכע טראגט כסדר א שלייער איבער איר פנים. ניט אכטנדיק אויף דעם וואס דער בארימטער אידיש דייטשער בינע קינסטלער, מאקס ריינהארט, האט זי אנגאזשירט צו שפילן אין זיינע פיעסן וואס ער פירט אויף, איז אבער די אקטריסע די אומגליקלאכסטע פרוי אין דער גאנצער וועלט. זי טראגט ניט דעם שלייער דערפאר ווייל זי האט מורא פאר א "בייז אויג", נאר פשוט דערפאר ווייל א שרעקלאכע טראגעדיע וואס האט זיך אפגעשפילט אין איר לעבן האט באצויגן איר פנים מיט א טויט בלאסלאכן קאליר וואס זי וועט שוין קיינמאל ניט קאנען אפוואשן אדער צודעקן מיט פודער און שמינק.

העדי קיסלער איז די טאכטער פון א רייכן עסטרייכישן באנק באאמטן. זי האט געוואוינט מיט אירע עלטערן אין דער מיליאנערסקער ווילא ניט ווייט פון ווין, וואו זי האט געהאט אלע פארגעניגנס וואס א מיליאנערסקע טאכטער קאן געניסן. אירע עלטערן האבן זי געלאזט שטודירן אין א פאריזער אקאדעמיע, געלערנט זי טאנצן און געשיקט זי צו קלעטערן אויף די הויכע אלפען־בערג. מיט צוויי יאר צוריק, ווען זי האט באזוכט א זומער רעזארט אין דער באגלייטונג פון אירע פריינדינעס, האט העדי זיך באקאנט מיט פראנץ פאן האכשטעטען, א זעלטן שיינער יונגערמאן פון אן אריסטאקראטישער עסטרייכישער פאמיליע. זי האט זיך פארליבט אין אים און ווען ער האט איר דערקלערט אז ער וועט אן איר ניט קאנען לעבן האט זי אים געגלויבט און זיי זיינען געווארן חתן־כלה.

זייערע עלטערן האבן אבער געדארפט געבן די הסכמה צום שידוך. דאס פארליבטע פארל האט דאריבער באשלאסן צו האלטן זייער פארלאבונג בסוד ביז עס וועט קומען א גינסטיקער מאמענט ווען זיי וועלן קאנען געווינען די צושטימונג פון זייערע עלטערן. ווי איבערראשט איז אבער פראנץ געווארן ווען ער האט מיט דריי חדשים שפעטער דערהאלטן א בריוו פון העדין אז זי האט באשלאסן צו ווערן אן אקטריסע. אין די אריסטאקראטישע קרייזן פון ווין האט מען געקאנט פארגעטערן א שוישפילערין פאר איר שיינקייט, איר טאלאנט, אבער אין דער זעלבער צייט האט מען זיך מיט א שוישפילערין ניט געוואלט משדך זיין ווייל מען איז געווען איבערצייגט אז א פרוי וועלכע פארברענגט אירע טעג און נעכט אויף דער בינע, קאן ניט זיין די באנער טרעגערין פון א פאמיליע. ער האט גלייך אוועקגעשריבן א בריוו צו זיין כלה אין וועלכן ער האט זי געווארנט ניט צו גיין אויף דער בינע. זי האט אים אבער געענטפערט אז דער גרויסער בינע־דירעקטאר, מאקס ריינהארט, האט זי געזעען און ער האט איר געראטן צו גיין אויף דער בינע, ווייל עס שטייט איר פאר א גרויסע קאריערע אלס קינסטלערין און זי וועט אזא געלעגנהייט ניט דורכלאזן.

א פארצווייפלטער איז פראנץ אוועק צו דער מיידלס עלטערן. ער האט זיי מיט טרערן אין די אויגן געבעטן אז זיי זאלן פרובירן ווירקן אויף זייער טאכטער ניט צו גיין אויף דער בינע. אבער עס האט נאר ניט געהאלפן. העדי קיסלער איז אנגאזשירט געווארן אין מאקס ריינהארטס טעאטער און זי איז אין א גאר קורצער צייט ארום געווארן וועלט בארימט. זי איז אוועקגעפארן קיין אמעריקע וואו זי האט אויפגעטראטן אין מאנכע פון ריינהארטס בארימטע ספעקטאקלען און די וועלט האט אנגעפאנגען צו קלינגען מיט איר.

דער אומגליקלאכער פראנץ איז געבליבן אין דער היים. לויט זיין אריסטאקראטישער אויפפאסונג איז העדי ניט געווארן בארימט, נאר זי האט זיך "דערנידעריקט". א טריבער האט ער געוואנדערט איבער די גאסן פון ווין. ענדלאך איז העדי געקומען צוריק פון אמעריקע. ער איז אוועק זיך זעען מיט איר, און פאלנדיק איר צו די קני האט ער א וויינענדיקער זיך געבעטן ביי איר אז זי זאל פארלאזן די בינע און ווערן זיין פרוי. זי האט אים אבער דערקלערט אז זי מוז פארן קיין בערלין ווייל אזוי פאדערט איר קאנטראקט מיט ריינהארטן. ניט אויסרייידנדיק א ווארט מער איז ער ארוים פון איר צימער.

דעם צווייטן פרימארגן איז די דינסט געקומען אויפוועקן פראנצן. די טיר איז אבער געווען פארשלאסן און ער האט אויף איר קלונג ניט געענטפערט. אריינקוקנדיק דורכן שליסללאך האט זי געזעען ווי פראנץ ליגט אויף דער ערד אין א טייך פון בלוט. די טיר איז אבער געווען פארשלאסן און טיר איז אויפגעבראכן געווארן. מען האט געזוכט א בריוול פון אים וואס זאל דערקלערן די אורזאכע פון זיין זעלבסטמארד, אבער ער האט קיין בריוול ניט איבערגעלאזט.

דעם זעלבן פרימארגן האט מען די טרויעריקע בשורה געבראכט צו העדי קיסלער. זי איז ניט געפאלן אין חלשות, אבער איר פנים האט זיך פלוצלונג באצויגן מיט א טויט בלאסלאכן קאליר. מיט עטלאכע שטונדן שפעטער איז זי פארשוואונדן געווארן. די צייטונגען פון עסטרייך האבן געדרוקט אנאנסן און געבעטן יעדן איינעם צו העלפן זי אויפזוכן. דריי טעג נאכאנאנד האט מען ניט געוואוסט וואו זי איז ביז זי איז אליין צוריקגעקומען.

איצט אי העדי קיסלער נאך אלץ א מיטגליד פון ריינהארטס טרופע, וואו מען דיינקט אז די בלאסקייט מאכט זי נאך שענער ווי זי איז געווען. די אומגליקלאכע וויל אבער פאר קיינעם איר פנים ניט באווייזן. זי נעמט בלויז ארונטער דעם שלייער ווען זי איז אויף דער בינע. ביז דער לעצטער מינוט פון איר לעבן וועט זי טראגן דעם צער וואס איר געליבטער פריצייטיקער טויט האט אויף איר פנים אויסגעקריצט.

WALKER PHONE 28 683

היינט אָווענט
אווענט, 8.15. מאטינעס, 2.15.
סער בערי דזשעקסאָן
פרעזענטירט זיינע
בריטישע שוישפילער
פון לאנדאן, ענגלאנד, אין
די בערעטס אָף וואמפול סטריט
אווענט, 75ס, $1.00, $1.50, $2.00
מיטוואך און שבת מאטינעס, 50ס. ביז $1.50

ב"ה
איינלאַדונג
צו חגיגת זאת חנוכה

אלע מעמבערס און מעמבערינס פון אגודת חובבי ציון מחזיקי
הרב הורוויץ
און אלע גוטע פריינט זיינען איינגעלאדן צו קומען צו דער חגיגת את חנוכה, וועלכע וועט פארקומען ביי דעם רב אין הויז
492 פלאַרא עוועניו
מוצאי שבת, פרשת מקץ
(דעצעמבער 12טן)
8 אווענט
קיינע איינלאדונגס קארטלאך ווערן געשיקט.
די קאמיטע

Classified Section קלאַסיפייד סעקשאַן

ספעציעלע פרייזן פאר אדווערטייזינג אין דער קלאסיפיצירטער אפטיילונג:

איין מאל, 5ס. פער אגייט ליין
פאר א וואך, 20ס. " "
פאר א מאנאט, 75ס. " "
3 מאנאטן, $2.15 אגייט ליין
6 מאנאטן, $4.00 " "
פאר 1 יאר, $7.50 " "

ארבעטער פאַרלאַנגט HELP WANTED

פארלאנגט באלד א יונגערמאן, א שווערער ארבעטער, אלס סיילסמאן. גוטע פראפאזישאן. זיך ווענדן צו מר. קרוק, 280 קענעדי סט.

פאַרלאָרן

פארלארן זונטאג ביינאכט אין תלמוד־תורה, אדער אין יענעם געגנט, א גאלדענע שפילקע אין דער פארמע פון א שטערן, מיט בריליאנטן. דער געפינער איז געבעטן צו מעלדן אין 438 סטעלא אדער טעלעפאנירן 51 140. באלוינונג.

זאָגט אז סאָוועט רוסלאַנד האָט זיך איבערפאַרקויפט מיט ווייץ

וואנקאווער, ב. ק., דעצ. 9.— וואלטער ספילערס, דירעקטאר פון די ענגלישע ספילער מילן, וועלכער איז דא אין די אינטערעסן פון זיין פירמע אין קאנאדע, האט דערקלערט, אז סאוועט רוסלאנד האט זיך איבערפארקויפט מיט ווייץ, ניט אויסרעכענענדיק זיך אויף דער ניט געלונגענער גערעטעניש פון אירע פרילינג ווייץ. ער גלויבט דערפאר, אז סאוועט רוסלאנד וועט ביי איצטיקן מאמענט מער ניט שפילן קיין ראל אויפן ווייץ־מארק.

—(::)—

דאַנקזאַגונג

רעדאקציע, דאס אידישע ווארט.
חשוב'ע הערן: —

דערלויבט אונז דורך אייער ווערטער צייטונג אויסצודריקן אונזער הארציקן דאנק צו דער "בית ציון לייידים סאסייטי" פון דאפין, מאניטאבא, פאר זייער ביישטייערונג פון $25.00 צו דעם פרויען קאמפיין פאר דער יונייטעד היברו רעליף אין וויניפעג.

מיט דאנק,
ה. גאנעצקי, פארזיצער.

ספעשל
טעמעריק נר. 1, גרויס און טרוקן א קארד $6.75
בלויז סי. א. די. ארדערס
טעלעפאן 54 645, אווענט 51 112
SUPERIOR COAL & WOOD CO.
420 Sutherland Ave.

א נייער, שיינער אידישער רעסטאַראַן
מיר האבן דאס פארגעניגן צו אנאנסירן די דערעפענונג פון דעם
קעי און דזשיי רעסטאַראַן
אין 615 מיין סטריט
שטרייננג כשר"ע מאכלים ווערן סערווירט
פריש, ריין און באַ'טעמ'ט
קומט אריין, עסט א מאלצייט און איבערצייגט זיך
בעסטע באדינונג
מעסיקע פרייז
K & J Restaurant
615 MAIN STREET
PHONE 25 586

אדווערטייזט
אין "דאָס אידישע וואָרט"

:: צו פאַרקויפן :: FOR SALE

סוויטס צו פארדינגען פון 2 ביז 5 רומס, אין באלפוריא אפארטמענטס, קארמאן בלאק, גלאב אפארטמענטס, רענפריו אפארטמענטס, נאבל בלאק ריווערא בלאק, נארט־פאנאמא אפארטמענטס. רעדוצירטע רענט. צו זייער ביליקע פרייזן.
אינשורענס פאר אלערליי צוועקן.
Sheps Agencies Ltd.
804 מיין סטריט
טעלעפאנס 55 761 און 53 807

צו פארקויפן אדער צו אויסבייטן א סעמי מאדערן קאטעדזש מיט פוירנעס און באר און א סטאר אין אידישן געגנט. זיך ווענדן אין 432 מעגנוס עווע. טעלעפאן 57 874.

:: פערזענלאַכעס :: PERSONAL

וואלץ און נייעסטער פאקס טראט, נאר ראנטירטער קורס $5.00. טעפ דענסינג קלאסן פאר ביזנעס מיידלאך, קלאסן פאר קינדער.
PROFESSOR and MISS SCOTT
LYCEUM PRIVATE STUDIOS
Phone 88 106

היים און אָפיס פאַרניטשור פאַרלאַנגט
פאר מזומן געלט.
KILSHAW'S
Auctioneers
Canada Bldg. Phone 29 040

באהאַנדלונג פון אַלע סאָרטן קראַנקהייטן
אויך פארלייגערטע קראנקהייטן, דורך פיזיאלאגישע, מאגנעטאפאטיק אדער עלעקטריק מעטאדן. קיין מעדיצין — קיין אפעראציע. 13 יאר אלס פראקטיקאנט אין דייטשלאנד און קאנאדע. אלס א ספעציאליסט באהאנדל איך נערוון קראנקהייטן, פרויען טראבל, רומאטיזם, פאראליזיס און עפילעפסיע.
אפיס: 218 מעקינטייר בלאק
שטונדן: 9 ביז 12 פרי און 2 ביז 5 נ.מ.
O. DETHLEFSEN
Physiologist and Magnetopathist

WESTERN MESSENGER
TRANSFER SERVICE
פארסל דעליווערי, באגאזש, עקספרעס און האלסייל דעליווערים. מעסענדזשערס, מאטארסייקלס און מאטאר טראקס.
371 Notre Dame Ave. Ph 26 316

BONNEAU & CO.
ביילפס, לייסענסר און באנדער
316 NOTRE DAME AVE.
PHONE 87-100

אינשורענס
די עלטסטע און ראיעלסטע לעבנס פייער און אווטאמאביל קאמפאניס
ריל עסטייט
שנעלע, ארענטלאכע באהאנדלונג פאר קויפער און פארקויפער. מארטגעדזשעס און לאנס אונזער ספעציאליטעט
שיפס קאַרטן און געלט שיקונג
דורך "באלטיק אמעריקא ליין"
געשעפט געלעגנהייטן
דער גרעסטער אויסוואל פון גוטע געשעפטן אין שטאט און אין קאנטרי. עס וועט זיך אייך באצאלן זעען
ה. פערלמאן און ג. זעלטשען
MUTUAL AGENCIES
874 Main St. Phone 51 000

פאַרלאַנגט א פאַרטרעטער
פאר
"דאָס אידישע וואָרט"
פאר סאסקאטון און אומגעגנט
אנצונעמען אדווערטייזמענטס און סובסקריפשאנס.
זיך ווענדן צום אדווערטייזינג דעפארטמענט פון
אידישע וואָרט
165 סעלקירק עוועניו ווינניפעג, מאנ.

משה יצחק קאַוואַלסאָן
ע"ה

מיר דריקן אוים אונזער טיפסטען מיטגעפיל אין דעם פארלוסט פון אייער ליבן זון אין זיינע בליענדיקע יארן. מיר ווינשן אייך געטרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.

מר. און מרס. א. בריקמאן
326 בעווערלי סטריט

פאַרלאַנגט
צוויי גוטע סיילסלייט
מוזן זיין שווערע ארבעטער. קיין אנדערע זאלן זיך ניט ווענדן. זיי קאנען מאכן א סך געלט. שרייבט צו "דאס אידישע ווארט" באקס 7940.

שערי צדק בית עלמין

א באגרעניצטע צאל פון קרקע ווערט אנגעבאטן צו פארקויפן אין פארלויף פון דעצעמבער מאנאט בלויז. אפליקאציעס וועלן אנגענומען ווערן לויט'ן סדר ווי זיי וועלן דערהאלטן ווערן. ווענדן שריפטלאך צו

I. I. BERMAN, Chairman
546 Main St. Phone 87 2 2